VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2014. gada 12. decembrī*

Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Parafīna vaska tirgus — Lēmums, ar kuru konstatēts EKL 81. panta pārkāpums — Cenu noteikšana — Pārkāpuma pierādīšana — 2006. gada Pamatnostādnes naudas sodu noteikšanai — Vienlīdzīga attieksme — Atbildību pastiprinoši apstākļi — Recidīvs — Pienākums norādīt pamatojumu — Atbildību mīkstinoši apstākļi — Ievērojami samazināta piedalīšanās — Aiz neuzmanības izdarīts pārkāpums — Tiesības uz aizstāvību — Neierobežota kompetence

Lieta T-558/08

Eni SpA , Roma (Itālija), ko pārstāv *M. Siragusa*, *D. Durante*, *G. Rizza*, *S. Valentino* un *L. Bellia*, advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *F. Castillo de la Torre* un *V. Di Bucci*, pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību prioritāri daļēji atcelt Komisijas 2008. gada 1. oktobra Lēmumu C(2008) 5476, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/39.181 – Sveču vasks), ciktāl tas attiecas uz prasītāju, kā arī pakārtoti samazināt prasītājai uzliktā naudas soda apmēru.

VISPĀRĒJĀ TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs O. Cūcs [*O. Czúcz*] (referents), tiesneši I. Labucka un D. Gracijs [*D. Gratsias*],

sekretārs H. Palasio Gonsaless [*J. Palacio González*], galvenais administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 19. marta tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Spriedums

Tiesvedības rašanās fakti

1. *Administratīvā procedūra un apstrīdētā lēmuma pieņemšana*

1 Ar 2008. gada 1. oktobra Lēmumu C(2008) 5476, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/39.181 – Sveču vasks) (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums") Eiropas Kopienu Komisija ir konstatējusi, ka prasītāja *Eni SpA* kopā ar citiem uzņēmumiem ir pārkāpusi EKL 81. panta 1. punktu un Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) līguma 53. panta 1. punktu, piedaloties aizliegtās vienošanās darbībā parafīna vaska tirgū EEZ un Vācijas ogļu putekļu vaska tirgū.

2 Apstrīdētā lēmuma adresātes papildus prasītājai ir šādas sabiedrības: *Esso Deutschland GmbH*, *Esso Société anonyme française*, *ExxonMobil Petroleum and Chemical BVBA* un *Exxon Mobil Corp.* (turpmāk tekstā kopā – "*ExxonMobil*"), *H&R ChemPharm*, *H&R Wax Company Vertrieb GmbH* un *Hansen & Rosenthal KG* (turpmāk tekstā kopā – "*H&R*"), *Tudapetrol Mineralölerzeugnisse Nils Hansen KG*, *MOL Nyrt.*, *Repsol YPF Lubricantes y Especialidades SA*, *Repsol Petróleo SA* un *Repsol YPF SA* (turpmāk tekstā kopā – "*Repsol*"), *Sasol Wax GmbH*, *Sasol Wax International AG*, *Sasol Holding in Germany GmbH* un *Sasol Ltd* (turpmāk tekstā kopā – "*Sasol*"), *Shell Deutschland Oil GmbH*, *Shell Deutschland Schmierstoff GmbH*, *Deutsche Shell GmbH*, *Shell International Petroleum Company Ltd*, *The Shell Petroleum Company Ltd*, *Shell Petroleum NV* un *The Shell Transport and Trading Company Ltd* (turpmāk tekstā kopā – "*Shell*"), *RWE Dea AG* un *RWE AG* (turpmāk tekstā kopā – "*RWE*"), kā arī *Total SA* un *Total France SA* (turpmāk tekstā kopā – "*Total*") (apstrīdētā lēmuma preambulas 1. apsvērums).

3 Parafīna vasks tiek ražots naftas pārstrādes rūpnīcā no jēlnaftas. Tas tiek izmantots, lai ražotu tādas preces kā sveces, ķīmiskie izstrādājumi, riepas un autopreces, kā arī kaučuka nozarē, iesaiņojumu nozarē, līmvielu nozarē un košļājamo gumiju nozarē (apstrīdētā lēmuma preambulas 4. apsvērums).

4 Ogļu putekļu vasks ir izejviela, kas nepieciešama parafīna vaska ražošanai. Tas tiek ražots naftas pārstrādes rūpnīcās kā no jēlnaftas iegūto pamateļļu blakusprodukts. Tas arī tiek pārdots gala klientiem, piemēram, kokskaidu plātņu ražotājiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 5. apsvērums).

5 Komisija sāka izmeklēšanu pēc tam, kad *Shell Deutschland Schmierstoff* 2005. gada 17. marta vēstulē to bija informējusi par aizliegtas vienošanās pastāvēšanu un iesniegusi tai pieteikumu par imunitātes piešķiršanu saskaņā ar Paziņojumu par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.; turpmāk tekstā – "2002. gada paziņojums par sadarbību") (apstrīdētā lēmuma preambulas 72. apsvērums).

6 2005. gada 28. un 29. aprīlī Komisija saskaņā ar Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.[; Īpašais izdevums latviešu valodā, 8. nod., 2. sēj., 205. lpp.]), 20. panta 4. punktu veica pārbaudes uz vietas "H&R/Tudapetrol", *ENI*, *MOL* telpās, kā arī telpās, kas pieder *Sasol*, *ExxonMobil*, *Repsol* un *Total* grupu sabiedrībām (apstrīdētā lēmuma preambulas 75. apsvērums).

7 Laikā no 2007. gada 25. maija līdz 29. maijam Komisija nosūtīja paziņojumu par iebildumiem iepriekš 2. punktā minētajām sabiedrībām, tostarp prasītājai (apstrīdētā lēmuma preambulas 85. apsvērums). Ar 2007. gada 14. augusta vēstuli *Eni* atbildēja uz paziņojumu par iebildumiem.

8 2007. gada 10. un 11. decembrī Komisija sarīkoja uzklausīšanu, kurā piedalījās *Eni* (apstrīdētā lēmuma preambulas 91. apsvērums).

9 Apstrīdētajā lēmumā, ņemot vērā Komisijas rīcībā esošos pierādījumus, tā uzskatīja, ka lēmuma adresātes kā parafīna vaska un ogļu putekļu vaska ražotāju EEZ vairākums ir piedalījušās vienotā, kompleksā un turpinātā EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpumā, kurā aptverta EEZ teritorija. Šajā pārkāpumā bija ietverti nolīgumi vai saskaņotas darbības, kuras attiecas uz cenu noteikšanu un komerciālā ziņā jutīgas informācijas apmaiņu un atklāšanu, kas skar parafīna vasku (turpmāk tekstā – "pārkāpuma galvenā daļa"). Saistībā ar *RWE* (pēc tam *Shell*), *ExxonMobil*, *MOL*, *Repsol*, *Sasol* un *Total* pārkāpums, kas skar parafīna vasku, arī ietvēra klientu vai tirgu sadalīšanu (turpmāk tekstā – "pārkāpuma otrā daļa"). Turklāt *RWE*, *ExxonMobil*, *Sasol* un *Total* izdarītais pārkāpums attiecās arī uz ogļu putekļu vasku, kas tiek pārdots gala klientiem Vācijas tirgū (turpmāk tekstā – "pārkāpuma ogļu putekļu vaska daļa") (apstrīdētā lēmuma preambulas 2., 95. un 328. apsvērums un 1. pants).

10 Prettiesiskā prakse tika realizēta pret konkurenci vērstās sanāksmēs, kuras dalībnieki sauca par "tehniskām sanāksmēm" vai dažreiz par "Blauer Salon" sanāksmēm, un "ogļu putekļu vaska sanāksmēs", kas tieši veltītas jautājumiem par ogļu putekļu vasku.

11 Šajā lietā uzliktie naudas sodi tika aprēķināti saskaņā ar Pamatnostādnēm naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā – "2006. gada pamatnostādnes"), kas bija spēkā, kad iepriekš 2. punktā minētajām sabiedrībām tika paziņots paziņojums par iebildumiem.

12 Apstrīdētajā lēmumā tostarp ir šādas tiesību normas:

"1. pants

Šādi uzņēmumi ir pārkāpuši [EKL] 81. panta 1. punktu un no 1994. gada 1. janvāra ir pārkāpuši EEZ nolīguma 53. pantu, piedaloties norādītajos periodos turpinātā nolīgumā un/vai [turpinātās] saskaņotās darbībās parafīna vaska nozarē kopējā tirgū un no 1994. gada 1. janvāra EEZ:

Eni SpA: 1997. gada [30. un 31.] oktobrī un no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim;

[..]

2. pants

Par 1. pantā minētajiem pārkāpumiem uzliek šādu naudas sodu:

Eni SpA: EUR 29 120 000;

Esso Société anonyme française: EUR 83 588 400,

no kuriem solidāri ar

ExxonMobil Petroleum and Chemical BVBA un *ExxonMobil Corporation* EUR 34 670 400 apmērā, no kuriem solidāri ar *Esso Deutschland GmbH* EUR 27 081 600 apmērā;

Tudapetrol Mineralölerzeugnisse Nils Hansen KG: EUR 12 000 000;

Hansen & Rosenthal KG solidāri ar *H&R Wax Company Vertrieb GmbH*: EUR 24 000 000;

no kuriem solidāri ar

H&R ChemPharm GmbH EUR 22 000 000 apmērā;

MOL Nyrt.: EUR 23 700 000;

Repsol YPF Lubricantes y Especialidades SA solidāri ar *Repsol Petróleo SA* un *Repsol YPF SA*: EUR 19 800 000 apmērā;

Sasol Wax GmbH: EUR 318 200 000,

no kuriem solidāri ar

Sasol Wax International AG, *Sasol Holding in Germany GmbH* un *Sasol* [*Ltd*] EUR 250 700 000 apmērā;

Shell Deutschland Oil GmbH, *Shell Deutschland Schmierstoff GmbH*, *Deutsche Shell GmbH*, *Shell International Petroleum Company Limited*, *The Shell Petroleum Company Limited*, *Shell Petroleum NV* un *The Shell Transport and Trading Company Limited*: EUR 0;

RWE-Dea AG solidāri ar *RWE AG*: EUR 37 440 000;

Total France SA solidāri ar *Total SA*: EUR 128 163 000."

2. *Par* Eni *grupu*

13 Saistībā ar prasītājas piedalīšanos pārkāpumā Komisija apstrīdētajā lēmumā ir norādījusi šādi:

"[..]

(342)
4. nodaļā ir konstatēts ka *Eni* piedalīšanās pārkāpumā laikposmā tā piedalījās pārkāpumā ar *AgipPetroli SpA* un *Eni SpA* darbinieku starpniecību [..]

(343)
AgipPetroli SpA bija pārstāvēta sanāksmē un 1997. gada 30. un 31. oktobrī un periodā no 2002. gada 21. un 22. februāra līdz 2002. gada 31. decembrim (kad tā apvienojās ar *Eni SpA* un līdz ar to beidza pastāvēt) un *Eni SpA* piedalījās no 2003. gada 1. janvāra (no šī datuma *Eni* rafinēšanas un mārketinga nodaļas nodarbojās ar parafīna vaska un ogļu putekļu vaska pārdošanu) līdz 2005. gada 28. aprīlim (pārkāpuma beigu datumam).

(344)
Eni SpA pārņēma *AgipPetroli* 2002. gada 31. decembrī. Saskaņā ar 334. apsvērumā definētajiem principiem *Eni SpA* līdz ar to ir jāuzskata par pārņēmušu atbildību par *AgipPetroli SpA* darbībām, kas notika pirms 2002. gada 31. decembra [..]

(345)
Līdz ar to *Eni SpA* ir jāsauc pie atbildības ne tikai par tās tiešo piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā pēc *AgipPetroli SpA* pārņemšanas (2002. gada 31. decembris), bet arī par *AgipPetroli SpA* darbībām aizliegtās vienošanās ietvaros pirms šī datuma.

(346)
Savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem *Eni* nav apstrīdējusi Komisijas secinājums par tās atbildību.

(347)
Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ *Eni SpA* ir atbildīga par piedalīšanos sanāksmē 1997. gada 30. un 31. oktobrī un par piedalīšanos no 2002. gada 21. un 22. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim (pārkāpuma beigu datumam)."

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

14 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2008. gada 17. decembrī, prasītāja cēla šo prasību.

15 Pēc tiesneša referenta ziņojuma Vispārējā tiesa (trešā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu. Veicot Vispārējās tiesas Reglamenta 64. pantā paredzētos procesa organizatoriskos pasākumus, tā lūdza lietas dalībniekus atbildēt uz dažiem jautājumiem un iesniegt dažus dokumentus. Lietas dalībnieki šo lūgumu izpildīja noteiktajā termiņā.

16 Vispārējā tiesa 2013. gada 19. marta tiesas sēdē uzklausīja lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumus un to atbildes uz tās uzdotajiem jautājumiem.

17 Ņemot vērā faktiskās saiknes ar lietām T-540/08 *Esso* u.c./Komisija, T-541/08 *Sasol* u.c./Komisija, T-543/08 *RWE* un *RWE Dea*/Komisija, T-544/08 *Hansen & Rosenthal* un *H&R Wax Company Vertrieb* /Komisija, T-548/08 *Total*/Komisija, T-550/08 *Tudapetrol*/Komisija, T-551/08 *H&R ChemPharm* /Komisija, T-562/08 *Repsol Lubricantes y Especialidades* u.c./Komisija un T-566/08 *Total Raffinage Marketing*/Komisija, kā arī izvirzīto juridisko jautājumu tuvumu un grūtības, Vispārējā tiesa nolēma izspriest šīs saistītās lietas vienīgi pēc pēdējās tiesas sēdes, t.i., 2013. gada 3. jūlija tiesas sēdes, šajā lietā.

18 Prasītājas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— pilnībā vai daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu un no tā izdarīt secinājumus saistībā ar tai uzliktā naudas soda summu;

— pakārtoti atcelt vai samazināt tai uzliktā naudas soda summu;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

19 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— prasību noraidīt;

— piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

20 Savas prasības pamatojumam prasītāja izvirza sešus pamatus.

21 Prasītāja izvirza divus pirmos pamatus par EKL 81. panta pārkāpumu, apstrīdot tās piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā. Pirmais pamats attiecas uz to, ka tās piedalīšanās ir pierādīta ar tās piedalīšanos 1997. gada 30. un 31. oktobrī. Otrais pamats attiecas uz tās piedalīšanos pārkāpumā laikposmā no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim.

22 Turklāt prasītāja izvirza četrus pamatus saistībā ar tās naudas soda summas aprēķināšanu. Trešais pamats ir par EKL 81. panta, Regulas Nr. 1/2003 23. panta, 2006. gada pamatnostādņu, kā arī samērīguma principa un vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, jo ir kļūdaini noteikts koeficients 17 % saistībā ar pārkāpuma smagumu un papildu summa, kas saukta par "ienākšanas maksājumu". Ceturtais pamats ir par EKL 81. panta, Regulas Nr. 1/2003 23. panta, 2006. gada pamatnostādņu, tiesiskās noteiktības principa un vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, kā arī pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu, jo tika noteikta naudas soda summas palielināšana par 60 % saistībā ar atbildību pastiprinošu apstākli recidīva dēļ. Piektais pamats ir par EKL 81. panta, Regulas Nr. 1/2003 23. panta, 2006. gada pamatnostādņu, vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu un pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi, jo Komisija nav atzinusi atbildību mīkstinoša apstākļa pastāvēšanu saistībā ar prasītājas ļoti nelielo piedalīšanos aizliegtās vienošanās veidošanā un tās nepiedalīšanos aizliegtās vienošanās īstenošanā. Sestais pamats ir par EKL 81. panta, Regulas Nr. 1/2003 23. panta, 2006. gada pamatnostādņu pārkāpumu, jo nav atzīts atbildību mīkstinošs apstāklis saistībā ar neuzmanību.

23 Tā kā pirmais pamats un otrais pamats attiecas uz pierādījumu, kas liecina par *Eni* piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā, izvērtēšanu, Vispārējā tiesa uzskata, ka tos ir lietderīgi izvērtēt kopā.

1. *Par pirmo un otro pamatu saistībā ar prasītājas piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā un ar kuru tiek apgalvots EKL 81. panta pārkāpums*

24 Ar savu pirmo pamatu prasītāja apgalvo, ka Komisija ir prettiesiski konstatējusi tās piedalīšanos nolīgumā un saskaņotās darbībās, pamatojoties uz tās piedalīšanos 1997. gada 30. un 31. oktobra tehniskajā sanāksmē Hamburgā (Vācija). Ar savu otro pamatu tā apgalvo, ka ir prettiesiski konstatēta tās piedalīšanās pārkāpumā laikposmā no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim.

Par nolīguma un saskaņotu darbību jēdzieniem

25 Saskaņā ar EKL 81. panta 1. punktu ir aizliegti kā nesaderīgi ar kopējo tirgu visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kuras var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai iedarbība kopējā tirgū traucē, ierobežo vai izkropļo konkurenci.

26 Lai pastāvētu nolīgums EKL 81. panta 1. punkta izpratnē, pietiek, ja iesaistītie uzņēmumi ir izteikuši kopēju gribu rīkoties tirgū noteiktā veidā (Vispārējās tiesas 1991. gada 17. decembra spriedums lietā T-7/89 *Hercules Chemicals*/Komisija, *Recueil*, II-1711. lpp., 256. punkts, un 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-9/99 *HFB* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1487. lpp., 199. punkts).

27 Var uzskatīt, ka ir noslēgts nolīgums EKL 81. panta 1. punkta nozīmē, ja pastāv gribu sakrišana par pašu konkurences ierobežošanas principu, pat ja konkrētie paredzētās ierobežošanas elementi vēl ir sarunu priekšmets (Vispārējās tiesas 2011. gada 16. jūnija spriedums lietā T-240/07 *Heineken Nederland* un *Heineken*/Komisija, Krājums, II-3355. lpp., 45. punkts; šajā ziņā skat. arī iepriekš 26. punktā minēto spriedumu lietā *HFB* u.c./Komisija, 151.–157. un 206. punkts).

28 Saskaņotu darbību jēdziens paredz saskaņošanas formu starp uzņēmumiem, ar kuru, nesasniedzot vienošanos šī vārda tiešā nozīmē, apzināti aizstāj konkurences riskus ar praktisku sadarbību starp tiem (Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedumi lietā C-49/92 P Komisija/*Anic Partecipazioni*, *Recueil*, I-4125. lpp., 115. punkts, un lietā C-199/92 P *Hüls*/Komisija, *Recueil*, I-4287. lpp., 158. punkts).

29 Šajā ziņā ar EKL 81. panta 1. punktu neļauj veikt nekādu tiešu vai netiešu saziņu, kas varētu vai nu ietekmēt pašreizējā vai potenciālā konkurenta rīcību tirgū, vai arī atklāt šādam konkurentam, kā tas ir izlēmis rīkoties tirgū pats vai attiecībā pret to, ja šīs saziņas mērķis vai sekas ir konkurences

ierobežošana (iepriekš 27. punktā minētais spriedums lietā *Heineken Nederland* un *Heineken*/Komisija, 47. punkts; skat. šajā ziņā arī iepriekš 28. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 116. un 117. punkts).

Par pierādījumu izvērtēšanas principiem

30 Atbilstoši judikatūrai Komisijai ir jāiesniedz pierādījumi par tās konstatētajiem pārkāpumiem un jānorāda pierādījumi, kas juridiski pietiekami pierāda pārkāpumu veidojošo faktu esamību (šajā ziņā skat. Tiesas 1998. gada 17. decembra spriedumu lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe*/Komisija, *Recueil*, I-8417. lpp., 58. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP un T-61/02 OP *Dresdner Bank* u.c./Komisija, Krājums, II-3567. lpp., 59. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 Jautājumā par tiesas pārbaudes apjomu jānorāda, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gadījumā, ja ir iesniegta prasība atcelt lēmumu par EKL 81. panta 1. punkta piemērošanu, Vispārējai tiesai ir vispārīgi jāveic pilnīga pārbaude, lai noskaidrotu, vai ir izpildīti EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumi (skat. Vispārējās tiesas 2000. gada 26. oktobra spriedumu lietā T-41/96 *Bayer*/Komisija, *Recueil*, II-3383. lpp., 62. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 Šajā ziņā, ja tiesai rodas šaubas, tās ir jāinterpretē par labu lēmuma, ar ko konstatēts pārkāpums, adresātam uzņēmumam. Tādējādi tiesa nevar secināt, ka Komisija ir tiesiski pietiekamā veidā pierādījusi attiecīgā pārkāpuma esamību, ja par šo jautājumu tai vēl ir šaubas, it īpaši saistībā ar prasību atcelt lēmumu par naudas soda uzlikšanu (iepriekš 30. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dresdner Bank* u.c./Komisija, 60. punkts, un Vispārējās tiesas 2011. gada 12. jūlija spriedums lietā T-112/07 *Hitachi* u.c./Komisija, Krājums, II-3871. lpp., 58. punkts).

33 Šajā pēdējā situācijā ir jāņem vērā nevainīguma prezumpcijas princips, kas tieši izriet no Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta 2. punkta un kas ir viena no pamattiesībām, kuras ir Eiropas Savienības tiesību vispārīgie principi. Ņemot vērā attiecīgo pārkāpumu raksturu, kā arī ar tiem saistīto sodu raksturu un smagumu, nevainīguma prezumpcijas princips it īpaši ir piemērojams procesos par uzņēmumiem piemērojamu konkurences tiesību normu pārkāpumiem, kuru rezultātā var tikt noteikts naudas sods vai kavējuma nauda (iepriekš 32. punktā minētais spriedums lietā *Hitachi* u.c./Komisija, 59. punkts; šajā ziņā skat. arī iepriekš 30. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dresdner Bank* u.c./Komisija, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

34 Tādējādi Komisijai ir jāizklāsta precīzi un saskaņoti pierādījumi, lai konstatētu pārkāpuma pastāvēšanu. Tomēr ir svarīgi uzsvērt, ka katram Komisijas iesniegtajam pierādījumam par katru pārkāpuma aspektu nav noteikti jāatbilst šiem kritērijiem. Pietiek, ka vispārēji novērtēts norāžu kopums, uz kuru atsaucas iestāde, atbilst šai prasībai (skat. iepriekš 30. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dresdner Bank* u.c./Komisija, 62. un 63. punkts un tajos minētā judikatūra).

35 Norādes, uz kurām lēmumā atsaukusies Komisija, lai pierādītu, ka uzņēmums izdarījis EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu, ir jāizvērtē nevis izolēti, bet gan kopumā (šajā ziņā skat. Tiesas 2008. gada 8. jūlija spriedumu lietā T-53/03 *BPB*/Komisija, Krājums, II-1333. lpp., 185. punkts un tajā minētā judikatūra).

36 Jāpiebilst arī, ka praksē Komisijai bieži vien ir pienākums pierādīt pārkāpuma pastāvēšanu apstākļos, kas nebūt nesekmē šo uzdevumu, jo var būt pagājuši vairāki gadi kopš notikumiem, kas veido pārkāpumu, un vairāki uzņēmumi, pret kuriem ierosināta izmeklēšana, nav ar to aktīvi sadarbojušies. Lai gan Komisijai noteikti ir jāpierāda, ka vienošanās par tirgus sadali ir bijusi noslēgta, būtu pārmērīgi prasīt tai iesniegt arī pierādījumus par šā mērķa sasniegšanas konkrēto mehānismu. Uzņēmumam, kas vainīgs pārkāpumā, būtu pārāk viegli izvairīties no jebkādām sankcijām, ja tas pamatojumam varētu

atsaukties uz nenoteikto raksturu, kāds ir informācijai, kas sniegta attiecībā uz pretlikumīgā nolīguma darbību situācijā, kurā jau pietiekami ir pierādīta nolīguma pastāvēšana un tā pret konkurenci vērstais mērķis. Uzņēmumi šādos apstākļos var pienācīgi aizstāvēties, ja vien tiem ir dota iespēja sniegt paskaidrojumus par visiem pierādījumiem, ko pret tiem izvirza Komisija (Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums apvienotajās lietās T-67/00, T-68/00, T-71/00 un T-78/00 *JFE Engineering* u.c./Komisija, Krājums, II-2501. lpp., 203. punkts).

37 Konkrētāk, saistībā ar pierādījumiem, ko var sniegt, lai pierādītu EKL 81. panta pārkāpumu, ir jāņem vērā, ka Savienības tiesībās prevalē pierādījumu brīvas novērtēšanas princips (Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums lietā T-50/00 *Dalmine*/Komisija, Krājums, II-2395. lpp., 72. punkts, un iepriekš 32. punktā minētais spriedums lietā *Hitachi* u.c./Komisija, 64. punkts).

38 Runājot par dažādu pierādījumu pierādīšanas vērtību, vienīgais atbilstošais kritērijs iesniegto pierādījumu vērtēšanai ir to ticamība (iepriekš 37. punktā minētais spriedums lietā *Dalmine*/Komisija, 72. punkts).

39 Saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem pierādījumu jomā dokumenta ticamība un tātad pierādījuma spēks ir atkarīgi no tā izcelsmes, sagatavošanas apstākļiem, adresāta un satura (Vispārējās tiesas 2000. gada 15. marta spriedums apvienotajās lietās T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95 *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, *Recueil*, II-491. lpp., 1053. un 1838. punkts, un iepriekš 32. punktā minētais spriedums lietā *Hitachi* u.c./Komisija, 70. punkts).

40 Ja Komisija, lai pierādītu pārkāpuma pastāvēšanu, pamatojas vienīgi uz attiecīgo uzņēmumu rīcību tirgū, pietiek, ja šie uzņēmumi pierāda, ka pastāv apstākļi, kas sniedz citu skaidrojumu Komisijas konstatētajiem faktiem un kas šādi ļauj aizstāt faktu izskaidrojumu, ko Komisija izmantojusi, lai secinātu Savienības konkurences tiesību normu pārkāpuma esamību (šajā ziņā skat. iepriekš 36. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 186. punkts).

41 Taču gadījumā, ja Komisija pamatojas uz dokumentāriem pierādījumiem, attiecīgajiem uzņēmumiem ir nevis vienkārši jāsniedz ticama Komisijas tēzes alternatīva, bet arī jānorāda uz apstrīdētajā lēmumā pārkāpuma noteikšanai izmantoto pierādījumu nepietiekamību (iepriekš 36. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 187. punkts). Ar pierādījumu par šādu izvērtēšanu netiek pārkāpts nevainīguma prezumpcijas princips (šajā ziņā skat. Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-235/92 P *Montecatini*/Komisija, *Recueil*, I-4539. lpp., 181. punkts).

42 Tā kā par aizliegumu piedalīties pret konkurenci vērstās darbībās un nolīgumos, kā arī par sankcijām, kas pārkāpējiem var rasties, ir visiem labi zināms, ir pierasts, ka darbības, ko ietver šīs saskaņotās darbības un nolīgumi, notiek slēptā veidā, ka sanāksmes notiek slepeni un ka ar to saistītā dokumentācija tiek samazināta līdz minimumam. Līdz ar to nevar prasīt, lai Komisija iesniegtu dokumentus, kas skaidri liecina, ka attiecīgie uzņēmēji ir sazinājušies. Pat ja Komisija atrod šādus dokumentus, tie parasti ir vienīgi fragmentāri un izkaisīti, kā rezultātā bieži kādas detaļas jārekonstruē, izmantojot dedukciju. Tādējādi par konkurenci traucējošas prakses vai nolīguma pastāvēšanu var secināt no noteikta to sakritību un norāžu daudzuma, kas, izvērtētas kopā, var tikt uzskatītas par pierādījumu konkurences noteikumu pārkāpumam, ja nav cita loģiska izskaidrojuma (Tiesas 2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 55.–57. punkts; skat. iepriekš 30. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dresdner Bank* u.c./Komisija, 64. un 65. punkts un tajos minētā judikatūra).

43 Izvērtējot dokumentāro pierādījumu pierādījuma spēku, liela nozīme ir jāpiešķir it īpaši tam, ka dokuments ir ticis sagatavots tiešā saistībā ar faktiem (Vispārējās tiesas 1999. gada 11. marta spriedums lietā T-157/94 *Ensidesa*/Komisija, *Recueil*, II-707. lpp., 312. punkts, un 2003. gada

16. decembra spriedums apvienotajās lietās T-5/00 un T-6/00 *Nederlandse Federatieve VerEniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* un *Technische Unie*/Komisija, *Recueil*, II-5761. lpp., 181. punkts) vai ka šo dokumentu ir sagatavojis šo faktu tiešais liecinieks (iepriekš 36. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 207. punkts).

44 Dokumenta datuma vai paraksta neesamība vai fakts, ka tas ir slikti uzrakstīts, neatņem šis dokumentam pierādījuma spēku, ja tā izcelsme, iespējamais datums un saturs ir nosakāms ar pietiekamu pārliecību (Vispārējās tiesas 2006. gada 13. decembra spriedums apvienotajās lietās T-217/03 un T-245/03 *FNCBV*/Komisija, Krājums, II-4987. lpp., 124. punkts; šajā ziņā skat. arī Vispārējās tiesas 1992. gada 10. marta spriedumu lietā T-11/89 *Shell*/Komisija, *Recueil*, II-757. lpp., 86. punkts).

45 No pierādījumu brīvas izvērtēšanas principa izriet, ka, pat ja dokumentāru pierādījumu trūkums varētu būt nozīmīgs Komisijas izvirzīto norāžu kopuma visaptverošā izvērtēšanā, šis trūkums pats par sevi neļauj attiecīgajam uzņēmumam apšaubīt Komisijas apgalvojumus, sniedzot faktu alternatīvu izskaidrojumu. Tā tas ir tikai tad, ja Komisijas iesniegtie pierādījumi neļauj pārkāpuma esamību pierādīt nepārprotamā veidā un tā, ka nav vajadzības veikt interpretāciju (iepriekš 32. punktā minētais spriedums lietā *Hitachi* u.c./Komisija, 65. punkts; šajā ziņā skat. arī Vispārējās tiesas 2007. gada 12. septembra spriedumu lietā T-36/05 *Coats Holdings* un *Coats*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 74. punkts).

46 Turklāt neviena Savienības tiesību norma vai vispārējs princips neliedz Komisijai attiecībā uz uzņēmumu atsaukties uz citu par iesaistīšanos pārkāpumā apsūdzēto uzņēmumu paziņojumiem. Pretējā gadījumā Komisijas pienākums pierādīt darbības, ar ko pārkāpts EKL 81. pants, būtu neiespējams un nesavienojams ar tai izvirzīto uzdevumu pārraudzīt šo tiesību normu pienācīgu piemērošanu (iepriekš 36. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 192. punkts; iepriekš 32. punktā minētais spriedums lietā *Hitachi* u.c./Komisija, 67. punkts).

47 Īpaši liels pierādījuma spēks var tikt atzīts tādiem paziņojumiem, kas, pirmkārt, ir ticami, otrkārt, ir sniegti uzņēmuma vārdā, treškārt, nāk no personas, kurai ir profesionāls pienākums rīkoties šī uzņēmuma interesēs, ceturtkārt, ir pretēji paziņojuma sniedzēja interesēm, piektkārt, nāk no paziņojumā izklāstīto apstākļu aculiecinieka un, sestkārt, ir iesniegti rakstveidā, apzināti un pēc rūpīgas apdomāšanas (iepriekš 32. punktā minētais spriedums lietā *Hitachi* u.c./Komisija, 71. punkts; šajā ziņā skat. arī iepriekš 36. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 205.–210. punkts).

48 Tomēr tāda uzņēmuma paziņojumu, kas apsūdzēts par to, ka ir bijis tādas aizliegtas vienošanās dalībnieks, kuras pareizību savukārt apstrīd vairāki pārējie iesaistītie uzņēmumi, nevar uzskatīt par pietiekamu šo uzņēmumu izdarītā pārkāpuma pierādījumu, ja to neapliecina arī citi pierādījumi, bet nepieciešamās apstiprināšanas apmērs var būt neliels sakarā ar attiecīgo paziņojumu ticamību (iepriekš 36. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 219. un 220. punkts, un iepriekš 32. punktā minētais spriedums lietā *Hitachi* u.c./Komisija, 68. punkts).

49 Turklāt kaut gan zināma neuzticēšanās prettiesiskas aizliegtas vienošanās galveno dalībnieku brīvprātīgi sniegtajiem materiāliem ir atbilstoša, ievērojot iespēju, ka šie dalībnieki centīsies mazināt sava un palielināt citu dalībnieku ieguldījuma nozīmi pārkāpuma izdarīšanā, tomēr tas, ka ir izteikts lūgums piemērot 2002. gada paziņojumā par sadarbību paredzētās priekšrocības, lai saņemtu atbrīvojumu no naudas soda vai tā samazinājumu, ne vienmēr rada mudinājumu sniegt sagrozītus pierādījumus par citu aizliegtās vienošanās dalībnieku dalību. Ikviens mēģinājums maldināt Komisiju var radīt šaubas par lūguma iesniedzēja godīgumu, kā arī sadarbības pilnību un tādējādi apdraudēt tā iespēju saņemt visas 2002. gada paziņojumā par sadarbību paredzētās priekšrocības (iepriekš 32. punktā minētais spriedums lietā *Hitachi* u.c./Komisija, 72. punkts; šajā ziņā skat. arī Vispārējās tiesas 2006. gada 16. novembra spriedumu lietā T-120/04 *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, Krājums, II-4441. lpp., 70. punkts).

50 Konkrēti, ir jāuzskata, ka, ja persona atzīst, ka ir izdarījusi pārkāpumu, un atzīst faktus, kuri pārsniedz tos, kuri tieši izsecināmi no attiecīgajiem dokumentiem, tad *a priori*, ja īpaši apstākļi neliecina par pretējo, ir atzīstams, ka persona ir apņēmusies teikt taisnību. Tādējādi paziņojumi, kas ir pret to sniedzēja interesēm, principā ir uzskatāmi par īpaši ticamiem pierādījumiem (šī sprieduma 36. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 211. un 212. punkts; Vispārējās tiesas 2007. gada 26. aprīļa spriedums apvienotajās lietās T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 un T-136/02 *Bolloré* u.c./Komisija, Krājums, II-947. lpp., 166. punkts, un 2008. gada 8. jūlija spriedums lietā T-54/03 *Lafarge*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 59. punkts).

51 Iepriekš minētā judikatūra pēc analoģijas ir piemērojama EEZ līguma 53. pantam.

Par pārkāpuma galvenās daļas aprakstu apstrīdētajā lēmumā

52 Vispirms ir jāatgādina, ka Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 2. apsvērumā "Pārkāpuma kopsavilkums" ir uzskatījusi, ka adresātes ir piedalījušās vienotā, kompleksā un turpinātā EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpumā. Šī pārkāpuma galvenajā daļā bija ietverti "nolīgumi vai saskaņotas darbības, kuras attiecas uz cenu noteikšanu un komerciālā ziņā jutīgas informācijas apmaiņu un atklāšanu", kas skar parafīna vasku. Šī galvenā daļa bija vienīgā pārkāpuma daļa, kurā piedalījās prasītāja saskaņā ar apstrīdēto lēmumu.

53 Apstrīdētajā lēmumā ar nosaukumu "4.1. Aizliegtās vienošanās pamatprincipi un darbība" Komisija minētā lēmuma preambulas 106. un nākamajos apsvērumos ir aprakstījusi pārkāpuma galveno daļu šādi:

"[..]

(106)
Tehniskās sanāksmes vienmēr ir tikušas iedalītas divās daļās: sākotnējā diskusija par tehniskajiem jautājumiem, kam seko pret konkurenci vērsta rakstura diskusijas, kas tostarp attiecas uz cenu noteikšanu, tirgus un klientu (noteiktos gadījumos) sadali un komerciālā ziņā delikātas informācijas apmaiņu un atklāšanu par tādām tēmām kā pašreizējā un nākotnes cenu politika, klienti, ražošanas kapacitātes un pārdošanas apjomi.

(107)
Diskusijas par cenām un cenu potenciālajām paaugstināšanām parasti notika tehnisko sanāksmju beigās. Parasti *Sasol* izvērtēja diskusijas par cenām, bet pēc tam visi dalībnieki rindas kārtībā apkārt galdam izteicās par cenām un cenu politiku [..]. Diskusijas attiecās gan uz cenu paaugstināšanu un informatīvu cenu klientiem un vispārējo cenu paaugstināšanu, gan arī uz minimālajām cenām un informatīvajām cenām visam tirgum [..]. Vienošanās par cenām parasti notika absolūtos skaitļos, nevis procentos (piemēram, [EUR] 60 par tonnu pilnībā rafinēta parafīna vaska) [..]. Par minimālajām cenām notika vienošanās ne tikai tad, kad pastāvēja nolīgums par cenu paaugstināšanu, bet arī kad cenu paaugstināšana nebija realizējama (piemēram, cenu pazemināšanās laikā) [..]

[..]

(109)
Turklāt uzņēmumu pārstāvji apmainījās ar komerciāli delikātu informāciju un atklāja savu vispārējo stratēģiju [..]

(110)
Uzņēmumus, izņemot *MOL*, pārstāvēja atbildīgās personas, kam bija pilnvaras noteikt cenu stratēģiju saviem attiecīgajiem uzņēmumiem un noteikt cenas konkrētiem klientiem [..]

(111)
Lielākajā daļā tehnisko sanāksmju diskusijas par cenām kopumā attiecās uz parafīna vasku [..] un reizēm uz citu veidu parafīna vasku (pilnībā rafinēts parafīna vasks, daļēji rafinēts parafīna vasks, vaska/speciālo vielu maisījumi, cietā parafīna vasks vai hidrovasks). Turklāt visiem uzņēmumiem bija skaidrs, ka visu veidu parafīna vasku cenas paaugstināšoties par to pašu summu vai par tiem pašiem procentiem [..]

[..]

(113)
Tehnisko sanāksmju rezultāti parasti tika īstenoti ar cenu paaugstināšanas paziņošanu klientiem vai pastāvošo cenu formulu atcelšanu [..]. Laiku pa laikam notiekošie krāpšanās un nepiemērošanas gadījumi tika apspriesti nākamajās sanāksmēs (skat., piemēram, preambulas 149. un 157. apsvērumu). Parasti viens no pārstāvētajiem uzņēmumiem uzņēmās iniciatīvu un sāka paaugstināt savas cenas [..]. Parasti to darīja *Sasol*, bet dažreiz tā lūdza, lai sāk cits dalībnieks. Neilgi pēc tam, kad viens uzņēmums paziņoja saviem klientiem par savu nodomu paaugstināt cenas, citi piegādātāji rīkojās tāpat un paziņoja par cenu paaugstināšanu [..]. Uzņēmumu pārstāvji tehniskajās sanāksmēs informēja citus uzņēmumus par rīcību, kas veikta, lai piemērotu tehnisko sanāksmju rezultātus. Šī informācija tika nodota mutiski [..] vai nosūtot cenu paaugstināšanas paziņojumu vai attiecīgo cenu atcelšanas paziņojumu vienam vai visiem pārējiem uzņēmumiem [dalībniekiem]. Komisija atklāja, ka dalībnieki apmainījušies ar šādiem paziņojumiem. Aptuveni 150 šāda veida vēstuļu nolase tika identificēta kā tāda, ar kuru notika apmaiņa sešu nedēļu laikā par tehniskajām sanāksmēm [..]. Tika arī paziņots, ka saskaņā ar nolīgumu pārstāvētie uzņēmumi nedrīkst izmantot cenu, par kurām notikusi vienošanās, paaugstināšanu, lai palielinātu savu tirgus daļu [..]. Šis paziņojums nav ticis apstrīdēts atbildēs uz paziņojumu par iebildumiem."

54 Ar nosaukumu "4.2. Detalizētā informācija par tehniskajām sanāksmēm" Komisija apstrīdētajā lēmumā vispirms izklāstīja kopsavilkuma tabulu, kurā norādīta tehnisko sanāksmju vieta un datums, kā arī pārstāvētie uzņēmumi (apstrīdētā lēmuma preambulas 124. apsvērums). Pēc tam tā izvērtēja pierādījumus, kas pieejami saistībā ar katru no tehniskajām sapulcēm (apstrīdētā lēmuma preambulas 126.–177. apsvērums).

55 Ar nosaukumu "5.3. Šajā gadījumā esošā pārkāpuma būtība" Komisija apstrīdētajā lēmumā precizēja principus, kas regulē pret konkurenci vērstas rīcības kvalificēšanu un kas ir piemērojami šajā lietā:

"5.3.1. Principi [..]

(205)
Kompleksa un ilga pārkāpuma gadījumā nav nepieciešams, ka Komisija to kvalificē par [nolīgumu vai saskaņotu darbību]. Nolīguma [vai] saskaņotas darbības jēdzieni ir nekonkrēti un var pārklāties. Pret konkurenci vērstā rīcība var atšķirties laika gaitā vai tās mehānismi var tikt pielāgoti vai pastiprināti atkarībā no situācijas attīstības. Šāda nošķiršana varētu izrādīties pat neiespējama, ciktāl pārkāpumam var vienlaicīgi būt katra no aizliegtās rīcības pazīmēm, lai gan, apskatītas atšķirīgi, noteiktas no šīm pazīmēm varētu tikt definētas kā precīzi ietilpstošas drīzāk vienā nekā otrā formā. Tomēr būtu mākslīgi tās iedalīt, tās analizējot; tās ir acīmredzami rīcības realizācija, kurai ir viens un vienīgs kopējais mērķis vairākās atšķirīgās pārkāpuma formās. Aizliegtā vienošanās tādējādi var vienlaicīgi būt nolīgums un saskaņota darbība. [EKL] 81. pantā nav paredzēta specifiska kvalificēšana tādam kompleksa veida pārkāpuma, kā aprakstīts šajā lēmumā [..]

(206)
Ņemot vērā aizliegtās vienošanās dalībnieku daudzējādību, kuru pret konkurenci vērstā rīcība var tikt kvalificēta pēc tās ilguma kā nolīgums vai saskaņotas darbības (kompleksi pārkāpumi), Komisijai nav precīzi jāizvērtē, kurā kategorijā katrs rīcības veids ietilpst."

56 Pēc tam apstrīdētajā lēmumā vēl joprojām ar to pašu nosaukumu Komisija aprakstīja pārkāpuma saturu šādi:

"5.3.2. Piemērošana

(210)
Ar faktiem, kas aprakstīti šī lēmuma 4. [punktā], ir pierādīts, ka visi uzņēmumi, uz kuriem attiecas šis process, ir piedalījušies koluzīvās darbībās saistībā ar parafīna vasku, un ir pierādīts, ka sabiedrības, kas norādītas preambulas 2. apsvērumā, ir piedalījušās koluzīvās darbībās saistībā ar ogļu putekļu vasku, [..] un ka tās un tie ir regulāri piedalījušies sanāksmēs, kurās tika apspriesti šādi apstākļi:

1) cenu noteikšana;

2) [..] klientu un/vai tirgu sadalīšana[;]

3) komerciāli jutīgas informācijas atklāšana un apmaiņa ar to it īpaši par klientiem, cenām, ražošanas jaudām un pārdošanas apjomiem [..]

5.3.2.2. Cenu noteikšana

(240)
Preambulas 98., 107., 126., 128., 131., 133., 135., 137., 139., 140., 142., 145., 147., 149., 152., 153., 156., 157., 163., 168., 174., 176. un 177. apsvērumā ir izklāstīts, ka attiecīgie uzņēmumi noteica minimālos tarifus un vienojās par tarifu paaugstināšanu ("cenu noteikšana").

(241)
ExxonMobil, *Repsol*, *Sasol* un *Shell* ir apstiprinājušas cenu noteikšanas pastāvēšanu (skat. preambulas 107. apsvērumu) un ir no jauna apstiprinājušas šo informāciju to uzklausīšanas laikā, kā arī to rakstveida atbildē uz paziņojumu par iebildumiem."

57 Komisija secināja par *Eni* piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā apstrīdētā lēmuma preambulas 298. apsvērumā šādi:

"Kā ir pierādīts 4. nodaļā, *Eni* piedalījās vienā sanāksmē 1997. gadā un vienpadsmit sanāksmēs laikposmā no 2002. gada februāra līdz 2005. gada februārim. 1997. gada sanāksmē (skat. 145. apsvērumu) tika noslēgts nolīgums par cenām [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta nozīmē. Saistībā ar sanāksmēm pēc 2002. gada februāra (skat. 165.–178. apsvērumu) Komisija, ņemot vērā pieejamos pierādījumus un pēc tehniskos sanāksmju parastās struktūras vispārējā apraksta, secināja, ka *Eni* piedalījās un sniedza savu pienesumu cenu noteikšanā un apmaiņā ar jutīgu informāciju. *Eni* pēc 2002. gada piedalījās vienpadsmit sanāksmēs no trīspadsmit, Komisija uzskata, ka *Eni* zināja par pret konkurenci vērsto mērķi un tehniskajās sanāksmēs nolemtajiem pasākumiem vai tai būtu bijis par tiem jāzina. Lai gan nav pierādījumu, ka *Eni* piedalījās 2004. gada 14. un 15. janvāra un 2004. gada 11. un 12. maija sanāksmēs, Komisija uzskatīja, ka *Eni* turpināta piedalīšanās pārkāpumā ir pierādīta par periodu no 2002. gada 21. un 22. februāra un 2005. gada 28. aprīlim [..] Konkrēti, Komisija uzskata, ka 165. apsvērumā aprakstītie pasākumi liecina, ka *Eni* ir ņēmusi vērā informāciju par tās konkurentu rīcību tirgū, ir pielāgojusi savu rīcību un ir īstenojusi piemērošanas pasākumos. Šī situācija var tikt raksturota kā saskaņotas darbības."

Par Eni *piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā, jo tā piedalījās 1997. gada 30. un 31. oktobra sanāksmē*

58 Prasītāja apgalvo, ka Komisija nevar pamatoti konstatēt tās piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā, pamatojoties uz tās piedalīšanos 1997. gada 30. un 31. oktobra tehniskajā sanāksmē. Tās piedalīšanās ir izskaidrojama ar tās pārstāvja vizīti Hamburgā saistībā ar leģitīmām sarunām ar *Sasol*. Turklāt šis pārstāvis esot distancējies no attiecīgās tehniskās sanāksmes pret konkurenci vērstā rakstura.

Pierādījumu izvērtēšana

59 Apstrīdētā lēmuma preambulas 145. apsvērumā saistībā ar 1997. gada 30. un 31. oktobra tehnisko sanāksmi Komisija ir pamatojusies uz "Blauer Salon" protokolu, kurā ir šādas norādes:

.	"Datums	Palielinājums	Min. cena
√ *SCHS, D*			
√ *Dea, D*			
√ *SRS-Tuda, D*			
√ *MOL, HU*	1.1.	.	.
√ *Total, F*	1.1.	DEM 10,-	DEM 120
Mobil-Bp, F			
√ *Repsol, E*			
√ *Agip, I*	1.1.	DEM 10"	

60 *Sasol* ir paziņojusi, ka no šī protokola izriet, ka visi dalībnieki uzņēmās paaugstināt cenas no DEM 10 līdz 12 par 100 kg, ka *Total* un *Agip* vēlējās paaugstināt cenas par DEM 10 un ka tad minimālajai cenai bija jābūt DEM 120 par 100 kg vismaz *Total* gadījumā.

61 Paaugstināšanu līmeņus un datumus pilnībā apstiprina divas piezīmes, kas saistītas ar šo sanāksmi un kas atrastas *MOL* telpās.

62 Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 145. apsvērumā, pamatojoties uz šiem dokumentiem un uzņēmumu paziņojumiem, ar kuriem šie dokumenti izskaidroti, secināja šādi:

"Uzņēmumi dalībnieki vienojās par stratēģiju cenu saskaņošanai un palielināšanai. Piezīme attiecas gan uz parafīna vasku, gan uz ogļu putekļu vasku. Turklāt [*MOL*] piezīme atklāj, ka uzņēmumi apmainījās ar informāciju par vispārējo cenu stratēģiju un tās uzturēšanu".

63 Pirmkārt, šajā ziņā ir jānorāda, ka *Sasol* un *Repsol* paziņoja, ka 1997. gada 30. un 31. oktobra tehniskajai sanāksmei bija pret konkurenci vērsts raksturs. Turklāt *Sasol* arī interpretēja Komisijas atrastos dokumentus, tostarp precizējot, ka dalībnieki bija apņēmušies palielināt cenas (skat. iepriekš 60. punktu). Šos paziņojumus sniedza personas, kuras bija piedalījušās tehniskajās sanāksmēs, pēc rūpīgas apdomāšanas, un šie paziņojumi arī inkriminē uzņēmumus, kuru vārdā tie ir izteikti. Tādējādi iepriekš 47. punktā minētās judikatūras izpratnē tie ir īpaši ticami.

64 Otrkārt, ir jānorāda, ka diskusiju, kas notika 1997. gada 30. un 31. oktobrī, saturs ir īpaši labi dokumentēts ar *MOL* piezīmēm un *Sasol* "Blauer Salon" protokolu. Ir jāpiebilst, kā to Komisija norādījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 215. apsvērumā, *MOL* piezīmes sanāksmju laikā sagatavoja persona, kas tajās piedalījās, un to saturs ir strukturēts un relatīvi detalizēts. Līdz ar to šo piezīmju

pierādījuma spēks ir ļoti liels. Saistībā ar *Sasol* "Blauer Salon" sanāksmju protokoliem – runa ir par dokumentiem, kas datējami ar faktu notikšanas laiku un kas sagatavoti *in tempore non suspecto*, t.i., neilgi pēc katras tehniskās sanāksmes. Pat ja persona, kas tos sagatavojusi, nav piedalījusies tehniskajās sanāksmēs, tā ir izmantojusi informāciju, kas iegūta no dalībnieka. Līdz ar to šo protokolu pierādījuma spēks arī ir liels.

65 Tādēļ Vispārējā tiesa secināja, ka visi pierādījumi, kurus Komisija izklāstījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 145. apsvērumā, ļauj apstiprināt, ka dalībnieki patiešām vienojās par parafīna vaska cenu paaugstināšanu 1997. gada 30. un 31. oktobra sanāksmē.

Par *Eni* piedalīšanos 1997. gada 30. un 31. oktobra tehniskajā sanāksmē un jautājumu par tās distancēšanos

66 Prasītāja neapstrīd, ka tās pārstāvis *DS.* piedalījās 1997. gada 30. un 31. oktobra sanāksmē.

67 Tomēr tā norāda, ka *DS.* piedalīšanās šajā tehniskajā sanāksmē bija nejauša. Pēc divpusējas sanāksmes ar *Sasol*, kas ir *Eni* klients, pārstāvi viņš arī uzaicināja piedalīties *Sasol* organizētā sanāksmē par plašāku tēmu loku kopā ar citiem Eiropas parafīna vaska ražotājiem.

68 Turklāt prasītāja esot distancējusies no attiecīgās tehniskās sanāksmes pret konkurenci vērstā satura. *DS.* neesot bijis ieinteresēts par jautājumiem saistībā ar praktizētajām cenām un piedāvātajiem apjomiem un debatēs nepiedalījās, bet esot palicis līdz sanāksmes beigām vienkāršas pieklājības dēļ pret *Sasol*. Tomēr viņš kopš paša sākuma saviem kolēģiem no *Sasol* norādīja, ka ne *Eni*, ne viņš pats nav ieinteresēti šādās sanāksmēs, kā tas izriet no viņa paziņojuma. Tas, ka viņa distancēšanos saprata *Sasol*, pierādot tas, ka līdz 2002. gada 21. februārim *Eni* netika uzaicināta uz nākamajām tehniskajām sanāksmēm. Turklāt *Eni* 1998. gada 12. jūnijā esot pat izstājusies no profesionālās apvienības *European Wax Federation* (*EWF*).

69 Atbilstoši judikatūrai saistībā ar nolīgumiem, kas vērsti pret konkurenci un kas kā šajā lietā kļūst acīmredzami konkurējošu uzņēmumu sanāksmēs, EKL 81. pants tiek pārkāpts, ja šo sapulču mērķis ir konkurences nepieļaušana, ierobežošana vai traucēšana un tādējādi tajās tiek paredzēts mākslīgi organizēt tirgus darbību. Šādā gadījumā, lai pierādītu kāda uzņēmuma līdzdalību aizliegtas vienošanās noslēgšanā, pietiek ar to, ka Komisija pierāda uzņēmuma piedalīšanos sapulcēs, kurās tika noslēgti pret konkurenci vērsti nolīgumi. Ja piedalīšanās šādās sanāksmēs ir pierādīta, attiecīgā uzņēmuma pienākums ir norādīt uz tādām pazīmēm, kas liecina, ka, piedaloties minētajās sanāksmēs, tam nav bijis nodoma vērsties pret konkurenci, pierādot, ka tas ir vērsis konkurējošu uzņēmumu uzmanību uz to, ka tas sanāksmē piedalās ar atšķirīgu redzējumu (iepriekš 29. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 81. punkts, un Tiesas 2007. gada 25. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-403/04 P un C-405/04 P *Sumitomo Metal Industries* un *Nippon Steel* /Komisija, Krājums, I-729. lpp., 47. punkts).

70 Apsvērumi, kas ir pamatā šim principam, ir, ka, piedaloties minētajā sanāksmē un publiski nenorobežojoties no tās satura, uzņēmums ir ļāvis pārējiem dalībniekiem domāt, ka tas piekrīt šajā sanāksmē nolemtajam un rīkosies saskaņā ar to (skat. iepriekš 42. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 82. punkts, un iepriekš 69. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Sumitomo Metal Industries* un *Nippon Steel*/Komisija, 48. punkts).

71 Ir jānorāda, ka gan *MOL* piezīmes, gan *Sasol* "Blauer Salon" protokolā ir norāde uz *Eni*, ciktāl tajā ir norādīts gan sabiedrības *Agip*, *Eni* meitasuzņēmuma, kas darbojas parafīna vaska ražošanas jomā, nosaukums, gan *Agip* paredzētais paaugstināšanas pasākums (atbilstoši *MOL* piezīmei 100 DEM par tonnu un atbilstoši "Blauer Salon" protokolam 10 DEM par 100 kg) un paredzētais cenu paaugstināšanas datums (1998. gada 1. janvāris). Piezīmju atbilstība saistībā ar šīm detaļām liecina, ka bez šaubām *Eni* pārstāvis bija patiešām paziņojis savu produktu, kas ir parafīna vasks, cenu

paaugstināšanas pasākumu un datumu, gluži kā to paveica visi citu uzņēmumu pārstāvji, kas piedalījās šajā tehniskajā sanāksmē. Šo konstatāciju vēl apstiprina *Sasol* paziņojums, saskaņā ar kuru tabulu, kas izklāstītas attiecīgajos dokumentos, interpretācija ir tāda, ka visi dalībnieki apņēmās paaugstināt cenas no 10 uz 12 DEM par 100 kg (skat. iepriekš 60. punktu).

72 Turklāt prasītāja apgalvo, ka *DS*. ir vienīgi norādījis savas intereses neesamību attiecībā pret *Sasol* pārstāvjiem. Attiecīgā *Eni* pasākuma un paredzētās cenu paaugstināšanas datuma norādīšana divās piezīmēs, kuras neatkarīgi sagatavojuši divi uzņēmumi, atspoguļo šajā tehniskajā sanāksmē notikušo diskusiju saturu un liecina, ka citi dalībnieki uzskatīja, ka *Eni* pildīja pret konkurenci vērstās norunas. Tādējādi prasītājas arguments, saskaņā ar kuru tā ir publiski distancējusies no šīs tehniskas sanāksmes pret konkurenci vērstā satura, ir jānoraida.

Secinājums par prasītājas piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā 1997. gada 30. un 31. oktobrī

73 Pamatojoties uz iepriekš minēto analīzi, ir jākonstatē, ka 1997. gada 30. un 31. oktobrī, prasītāja piedalījās tehniskajā sanāksmē, kuras saturs ietilpa pārkāpuma galvenajā daļā, proti, nolīgumi vai saskaņotas darbības par cenu noteikšanu, kā arī apmaiņa ar komerciālā ziņā jutīgu informāciju par parafīna vasku. Papildus tiešajiem pierādījumiem, kas liecina par prasītājas piedalīšanos norunās par parafīna vasku, ir jākonstatē, ka tā nav publiski distancējusies no šīs tehniskās sanāksmes pret konkurenci vērstā satura. Tādēļ Komisija ir pamatoti konstatējusi, ka prasītāja piedalījās pārkāpuma pirmajā daļā 1997. gada 30. un 31. oktobrī.

74 Citi prasītājas izvirzītie argumenti nevar atspēkot šo konstatāciju.

75 Saistībā ar to, ka *Sasol* neuzaicināja prasītāju uz nākamajām tehniskajām sanāksmēm un ka tā izstājās no *EWF*, ir pietiekami norādīt, ka tas, ka *Eni* netika uzaicināta uz nākamajām tehniskajām sanāksmēm, ir pareizi atspoguļots apstrīdētajā lēmumā, nosakot piedalīšanās pārkāpumā ilgumu. Komisija ir vienīgi konstatējusi, ka *Eni* piedalījās aizliegtās vienošanās darbībā 1997. gada 30. un 31. oktobrī, nepieskaitot papildu periodu pēc attiecīgās tehniskās sanāksmes.

76 Tas pats attiecas uz prasītājas argumentu, saskaņā ar kuru Komisija kļūdījās par pasākumu, ar kuru tā paaugstināja savas cenas pēc 1997. gada 30. un 31. oktobra. Tā kā *Eni* piedalīšanās netika konstatēta saistībā ar periodu no 1997. gada 1. novembra līdz 2002. gada 20. februārim, argumenti saistībā ar *Eni* cenu paaugstināšanas pasākumu 1998. gada 1. janvārī nevar ietekmēt konstatācijas par tās piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā 1997. gada 30. un 31. oktobrī pamatotību, kuru skaidri apstiprina Komisijas rīcībā esošie pierādījumi.

77 Visbeidzot prasītājas argumenti saistībā ar to, ka tika kļūdaini konstatēta tās piedalīšanos nolīgumā vai turpinātās saskaņotās darbībās, pamatojoties uz tās piedalīšanos 1997. gada 30. un 31. oktobra tehniskajā sanāksmē, arī nevar tikt akceptēti. Īpašības vārds "turpināts" ir izmantots apstrīdētā lēmuma 1. pantā, jo tika noteikti piedalīšanās aizliegtās vienošanās darbībā garāki periodi, pamatojoties uz apsūdzēto uzņēmumu regulāru piedalīšanos tehniskajās sanāksmēs. *Eni* gadījumā tās piedalīšanās nolīgumā vai saskaņotās darbībās ir konstatēta par periodu no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim. Taču Komisija varēja pamatoti konstatēt *Eni* piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā 1997. gada 30. un 31. oktobrī, pamatojoties uz tiešiem pierādījumiem saistībā ar attiecīgo tehnisko sanāksmi, neesot pienākumam apkopot pierādījumus saistībā ar tupināta pārkāpuma jēdzienu.

78 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir jāapstiprina Komisijas konstatācija, saskaņā ar kuru prasītāja piedalījās pārkāpumā 1997. gada 30. un 31. oktobrī.

Par Eni *piedalīšanos pārkāpumā no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim*

79 Prasītāja atzīst, ka ir piedalījusies desmit tehniskajās sanāksmēs laikā no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim. Tā tomēr uzskata, ka Komisija nevarēja pamatoti secināt saistībā ar tās piedalīšanos šajās sanāksmēs, ka *Eni* bija piedalījusies nolīgumā vai saskaņotās darbībās ar mērķi noteikt cenas (pirmā daļa) vai apmainīties ar jutīgu informāciju (otrā daļa).

Par to, ka *Eni* nav piedalījusies nolīgumā vai saskaņotās darbībās ar mērķi noteikt parafīna vaska cenas

– Pierādījumu izvērtēšana

80 Prasītāja apgalvo, ka Komisija nav pierādījusi tās piedalīšanos nolīgumā vai saskaņotās darbībās ar mērķi noteikt parafīna vaska cenas.

81 Vispirms ir jānorāda, ka Komisijai ir pierādījumi, kas liecina, kas vismaz viena diskusija par cenām parasti notika tehniskajās sanāksmēs.

82 Konkrētāk, saskaņā ar *Sasol* 2005. gada 12. maija paziņojumu tehniskajās sanāksmēs parasti notika koluzīva darbība, ciktāl tajās tika diskutēts par cenu paaugstināšanu vai pazemināšanu un notika apmaiņa ar informāciju par bruto cenām un plānošanu ražošanas jaudu jomā.

83 Saskaņā ar *Repsol* 2005. gada 19. maija paziņojumu diskusija par cenu līmeni, ko piemēro dalībnieki, notika tehniskajās sanāksmēs.

84 *Shell* paziņoja, ka visas tehniskās sanāksmes attiecās uz cenu noteikšanu. Saskaņā ar tās 2006. gada 14. jūnija paziņojumu vismaz kopš 1999. gada, kad tās pārstāvis, kas sniedzis liecību, sāka piedalīties tehniskajās sanāksmēs, parafīna vaska cenas nekad vairs nav tikušas noteiktas vienpusēji, bet par tām vienmēr ir notikusi vienošanās starp konkurentiem tehniskajās sanāksmēs.

85 Turklāt šie paši uzņēmumi šajos pašos paziņojumos ir arī apstiprinājuši, ka daudzās tehniskajās sanāksmēs dalībnieki bija vienojušies par minimālajām cenām vai par cenu paaugstināšanu, dažreiz pat par paaugstināšanas pasākumiem.

86 Šie paziņojumi, uz kuriem turklāt Komisija ir norādījusi tostarp apstrīdētā lēmuma preambulas 107. un 113. apsvērumā, tika veikti, pamatojoties uz personu, kuras bija piedalījušās tehniskajās sanāksmēs, liecībām pēc rūpīgas apdomāšanas, un šie paziņojumi arī inkriminē uzņēmumus, kuru vārdā tie ir izteikti. Turklāt paziņojumi lielā mērā ir saskanīgi ar pārkāpuma apraksta galvenajiem aspektiem, un tāpēc ir jo ticamāki. Tādējādi iepriekš 47. punktā minētās judikatūras izpratnē tie ir īpaši ticami.

87 Turklāt ir jāuzsver, ka iepriekš 82.–84. punktā minētajos paziņojumos, kā arī citos paziņojumos, uz kuriem norādīts apstrīdētā lēmuma preambulas 107., 109., 111. un 113. apsvērumā un kuru izvilkumus Komisija ir izklāstījusi atbildē uz Vispārējās tiesas rakstveida jautājumu, ir veiktas norādes uz *Eni* piedalīšanos attiecīgajās tehniskajās sanāksmēs un tās pārstāvja piedalīšanos tajos notikušajās diskusijās.

88 Tomēr prasītāja norāda, ka Komisija nav ņēmusi vērā *Shell* 2006. gada 14. jūnija paziņojumā rindkopu, saskaņā ar kuru "saistībā ar cenām, par kurām panākta vienošanās tehniskajā sanāksmē, [*S.*] nezina, vai *Eni* un *Repsol*, kurām drīzāk bija pasīva loma tehniskajās sanāksmēs, ir piekritušas datumam un summai, par kuru panākta vienošanās saistībā ar cenu paaugstināšanu". Prasītāja no tā secina, ka nav pierādījumu, ka tā bija ievērojusi norunas par cenām, par kurām tika panākta vienošanās tehniskajās sanāksmēs.

89 Ir jākonstatē, ka tajā pašā paziņojumā *Shell* piemin *Eni* arī to uzņēmumu starpā, kuri vienojās par cenu paaugstināšanu un minimālajām cenām. Šajā paziņojumā precizēts, ka *MOL*, *Repsol* un *Eni* nenosūtīja vēstules par cenu paaugstināšanu saviem klientiem pēc tehniskajām sanāksmēm, bet drīzāk mutiski paziņoja cenu paaugstināšanas.

90 Tādēļ šis paziņojums ietilpst pierādījumu kopumā, kas liecina, ka *Eni* piedalījās aizliegtās vienošanās darbībā, konkrēti, nolīgumos un saskaņotajās darbībās saistībā ar parafīna vaska cenu noteikšanu. Tas, ka *Shell* pārstāvis *S.* precīzi nezināja par kārtību, kādā *Eni* īsteno nolīgumus, nevar liegt pierādījumu spēku citiem apgalvojumiem, kuri tieši attiecas uz *Eni* piedalīšanos šādos nolīgumos vai saskaņotās darbībās.

91 Otrkārt, ir jākonstatē, ka 82.–84. punktā minētos paziņojumus apstiprina daudzas ar roku rakstītas piezīmes, kuras sagatavotas laikā, kad notikušas tehniskās sanāksmes, un kuras Komisija atradusi pārbaužu laikā, un pie kurām prasītājai bija piekļuve administratīvā procesa laikā, un kuras daļēji tostarp ir citētas apstrīdētā lēmuma preambulas 165. un 177. apsvērumā. Saistībā ar *Eni* piezīmi, kas minēta apstrīdētā lēmuma preambulas 165. apsvērumā, runa ir par dokumentu, kas datēts ar pārkāpumu notikšanas laiku, un tas ir sagatavots *in tempore non suspecto*, t.i., neilgi pēc tehniskās sanāksmes, uz kuru tajā ir norādīts. Tādēļ tā pierādījuma spēks ir liels. *MOL* piezīme, kas citēta apstrīdētā lēmuma preambulas 177. apsvērumā, ir ar roku rakstīta piezīme, kuru sanāksmju laikā sagatavojusi persona, kas tajās piedalījās, un tās saturs ir strukturēts un relatīvi detalizēts. Tādēļ tās pierādījuma spēks ir ļoti liels.

92 Pirmkārt, saistībā ar *Eni* piezīmes saturu sakarā ar 2002. gada 21. un 22. februāra tehnisko sanāksmi Komisija ir citējusi apstrīdētā lēmuma preambulas 165. apsvērumā šādu izvilkumu:

> "Sanāksme, kas notika ļoti atklātā gaisotnē, apstiprināja – ņemot vērā arī atšķirības individuālajos tirgos un dažādās stratēģijas saistībā ar produktiem un tirgu – iespēju palielināt ieņēmumus saskaņā ar darbībām, kuras mēs jau esam īstenojuši. Līdz ar to mēs varam turpināt notiekošās darbības saistībā ar līgumisko ietvaru pārskatīšanu un attiecīgajām cenām, kas dabiski ietver mūsu galvenos klientu un parafīna izplatītājus."

93 Atbilstoši apstrīdētajam lēmumam šīs piezīmes saturs norāda, ka diskusijas notika par parafīna vaska cenu līmeni.

94 Ir jāapstiprina šī interpretācija. Tas, ka *Eni* piezīmē ir minēta cenu pārskatīšana, kā rīcība, kas jāturpina, ņemot vērā diskusijas, kas īstenotas sanāksmē, norāda, ka dalībnieki tajā apmainījās ar informāciju par cenām. To turklāt apstiprina *Shell* 2005. gada 30. marta paziņojums, kurš ir izklāstīts attiecīgajā tehniskajā sanāksmē sarakstā ar nosaukumu "Sanāksmju un paziņojumu par cenām apkopojums".

95 Prasītāja apgalvo, ka tās attiecīgā piezīmē tieši liecina, ka tā noteica savu komerciālo stratēģiju neatkarīgi no tehniskajām sanāksmēm. Kā izriet no iepriekš 92. punktā izklāstītā izvilkuma pēdējās daļas, pat pirms kontaktu nodibināšanas ar saviem Eiropas konkurentiem, tā jau bija nolēmusi grozīt savas komerciālās stratēģijas.

96 Vispārējā tiesa uzskata, ka šī interpretācija nav ticama, ņemot vērā attiecīgā izvilkuma formulējumu.

97 *Eni* apstiprinājums par iespēju turpināt palielināt savus ieņēmumus, pateicoties "līgumisko ietvaru un attiecīgo cenu pārskatīšanai" saistībā ar informāciju, kas saņemta "sanāksmē, kurā valdīja ļoti atklāts klimats" un kuras pret konkurenci vērsto raksturu neatkarīgi atzina *Shell* un *Sasol*, bez saprātīgām šaubām norāda, ka informācija par cenām, kuru *Eni* ieguva tehniskajā sanāksmē, bija tai noderīga un varēja ietekmēt tās komerciālo rīcību.

98 Otrkārt, ir jāizvērtē *MOL* piezīme, kas citēta apstrīdētā lēmuma preambulas 177. apsvērumā un kas attiecas uz tehnisko sanāksmi 2005. gada 23. un 24. februārī Hamburgā, kurā piedalījās *Eni*.

99 Šā jāpiezīmē norādīts šādi:

"ExxonMobil	[= 1. aprīlis]	€ 15/t
Shell	Cena paaugstināta	
Sasol	[= 12. aprīlis]	Cenu paaugstināšana"

100 *Sasol* ir atzinusi cenas paaugstināšanu, kā ar to, ka tā citus dalībniekus informēja par pašas īstenoto cenas paaugstināšanu. Gan *Shell*, gan *Sasol* šo sanāksmi klasificēja kā koluzīvu savos paziņojumos, uz kuriem norādīts apstrīdētajā lēmumā.

101 Uz šī pamata ir jāsecina, ka Komisijas rīcībā ir attiecīgo pārmesto faktu laikā ar roku rakstītas piezīmes, kas saistītas ar nolīgumiem vai saskaņotajām darbībām par parafīna vaska cenu noteikšanu, kura notika tehniskajās sanāksmēs, kurās piedalījās *Eni*.

– Par *Eni* piedalīšanos pret konkurenci vērstajās sanāksmēs un distancēšanās neesamību

102 Atbilstoši apstrīdētajam lēmumam tās piedalīšanās pārkāpumā galvenajā periodā, proti, laikā no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim, prasītāja pārstāvēja *MO*. vienpadsmit no trīspadsmit notikušajās tehniskajās sanāksmēs. Prasītāja atzīst tās piedalīšanos desmit tehniskajās sanāksmēs, tomēr apstrīd tās piedalīšanos 2003. gada 27. un 28. februāra sanāksmē Minhenē.

103 Tādēļ nav strīda par to, ka prasītāja piedalījās desmit no trīspadsmit tehniskajām sanāksmēm, kas notika laikā no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim.

104 Saskaņā ar iepriekš 69. un 70. punktā minēto judikatūru, lai pierādītu uzņēmuma piedalīšanos aizliegtā vienošanās darbībā, ir pietiekami, ka Komisija pierāda, ka tas ir piedalījies sanāksmēs, kurās ir noslēgti pret konkurenci vērsti nolīgumi. Ja šāda piedalīšanās ir konstatēta, uzņēmumam ir jāpierāda, ka tā dalība šajās sanāksmēs bija bez nolūka, kas vērsts pret konkurenci, pierādot, ka tas bija norādījis saviem konkurentiem, ka tas šajās sanāksmēs piedalās ar citu nostāju. Šī tiesību principa pamatā ir tas, ka, piedaloties šādā sanāksmē un publiski nenorobežojoties no tās satura, uzņēmums ir ļāvis pārējiem dalībniekiem domāt, ka tas piekrīt šajā sanāksmē nolemtajam un rīkosies saskaņā ar to.

105 Prasītāja šajā lietā neapgalvo, ka būtu publiski distancējusies no sanāksmju satura, kas vērsts pret konkurenci.

106 Ir jāuzsver, ka tiešu pierādījumu pastāvēšana par nolīgumu vai saskaņotu darbību pastāvēšanu tehniskajās sanāksmēs, kurās prasītāja bija piedalījusies, nedistancējoties no to pret konkurenci vērstā satura, pati par sevi ir pietiekama, lai pamatotu tās atbildību par EKL 81. panta pārkāpumu.

107 Šajā lietā Komisijai ir pierādījumu kopums, kas liecina, ka nolīgumi vai saskaņotās darbības par cenu noteikšanu, kā arī apmaiņa ar komerciālā ziņā jutīgu informācija par parafīna vasku notika tehniskajās sanāksmēs, kurās piedalījās prasītāja.

– Par to, ka prasītājai neesot bijis intereses piedalīties nolīgumos vai saskaņotajās darbības ar mērķi noteikt parafīna vaska cenas

108 Prasītāja izvirza to, ka tai nebija nekādas intereses piedalīties aizliegtās vienošanās darbībā. Darbojoties vienīgi Itālijas parafīna vaska tirgū, kurā pieprasījums ir krietni lielāks par valstī saražoto, tai vienmēr izdevās pārdot visu savu produkciju šajā tirgū. Turklāt 60–70 % no tā ražošanas apjoma esot bijuši paredzēti tās galvenajiem klientiem tālākpārdevējam *SIMP* un pārstrādātājam *SER*, ar kuriem komercattiecības attiecīgi no 2004. gada 1. janvāra un 2005. gada 1. janvāra tika regulētas ar līgumiem,

kuros paredzētas "cenu formulas, kuras saistītas ar kotāciju kursu, kas norādīts *ICIS-LOR* oficiālajos biļetenos", šīm formulām esot tieši vai netieši bāzētām uz "Chinese Origin CIF NWE" vidējām parafīna cenām (*CAF NWE* cenas Ķīnas izcelsmes produktiem).

109 Tādēļ tai neesot bijusi nekāda interese piedalīties kolūzijā ar citiem Eiropas ražotājiem, jo tai nebūtu bijis nekāda labuma no kopēju augstu cenu noteikšanas, kuras tā nebūtu varējusi faktiski piemērot. *Eni* galvenā komerciālā problēma esot bijusi saistīta ar to, ka Itālijā ienāk zemu cenu imports no Ķīnas, pret kuru aizliegtā vienošanās nekā nevarēja padarīt.

110 Turklāt *Eni* neesot bijis intereses piedalīties kolūzijā ar mērķi vispārēji paaugstināt cenas aizliegtās vienošanās dalībnieku valstu tirgos, jo tai neesot bijis kapacitātes eksportēt uz citām dalībvalstīm. Tāpat ražotājiem konkurentiem neesot bijis vajadzības vienoties ar *Eni*, lai paaugstinātu to pārdošanas cenas Itālijā, jo Itālijas tirgus bija nepieciešams ārvalstu izcelsmes parafīna vaskam.

111 Šajā ziņā ir pietiekami norādīt, ka saskaņā ar judikatūru nav starpības saistībā ar pārkāpuma pastāvēšanu, vai nolīguma vai saskaņotu darbību īstenošana bija vai nebija attiecīgo uzņēmumu komerciālajās interesēs. Šāds prasītājas arguments nevar izraisīt to, ka Vispārējā tiesa nosaka stingrākas prasības Komisijai saistībā ar iesniedzamajiem pierādījumiem. Ja Komisijai ir izdevies savākt dokumentālus pierādījumus par apgalvoto pārkāpumu un ja šie pierādījumi kopā ar uzņēmumu paziņojumiem ir pietiekami, lai pierādītu pret konkurenci vērsta nolīguma pastāvēšanu kā šajā lietā, nav nepieciešams izvērtēt, vai apsūdzētajam uzņēmumam bija komerciāla interese saistībā ar šo nolīgumu (šajā ziņā skat. iepriekš 69. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Sumitomo Metal Industries* un *Nippon Steel*/Komisija, 44.–46. punkts).

112 Turklāt prasītājas argumentam nav nekādas ticamības, jo tā vairāk nekā trīs gadu perioda laikā regulāri piedalījās tehniskajās sanāksmēs, kuru pret konkurenci vērsto raksturu neatkarīgi atzina četri uzņēmumi, kas piedalījušies aizliegtās vienošanās darbībā. Prasītāja neizskaidro, kā saprātīgs tirgus dalībnieks varēja piedalīties prettiesiskās darbībās un tādējādi riskēt ar liela naudas soda uzlikšanu, nepastāvot perspektīvai gūt labumu no attiecīgajām norunām.

113 Turklāt prasītājas tēze, saskaņā ar kuru tiek izvirzīta tās intereses piedalīties aizliegtās vienošanās darbībā neesamība, ir tieši noraidīta ar tās piezīmi saistībā ar 2002. gada 21. un 22. februāri, kura minēta iepriekš 92. punktā un no kuras izriet, ka tā, ņemot vērā attiecīgajā tehniskajā sanāksmē notikušās diskusijas, paredzēja spēt palielināt savus ieņēmumus, pateicoties cenu "pārskatīšanai".

114 Tāpēc šis arguments ir jānoraida.

– Par prasītājas sniegto alternatīvo izskaidrojumu

115 Prasītāja apgalvo, ka tās piedalīšanās tehniskajās sanāksmēs bija vienīgi pamatota ar tās lēmumu izbeigt savu starptautisko izolāciju un izveidot attiecības ar Eiropas galvenajiem tirgus dalībniekiem, pārņemot kontaktus ar *EWF*, kā arī pamatota ar tās interesi saistībā ar tehniska rakstura jautājumiem, tostarp par parafīna produktu īpašībām.

116 Ir jāuzsver, ka saskaņā ar iepriekš 41. punktā minēto judikatūru gadījumā, ja Komisija pamatojas uz dokumentāriem pierādījumiem, attiecīgajiem uzņēmumiem ir nevis vienkārši jāsniedz ticama alternatīva Komisijas tēzei, bet arī jānorāda uz apstrīdētajā lēmumā pārkāpuma pierādīšanai izmantoto pierādījumu nepietiekamību.

117 Prasītāja neizvirza nevienu argumentu, lai noraidītu uzņēmumu paziņojumu un ar roku rakstītu piezīmju, kuras ir no attiecīgo faktu laika, kurus Komisija apkopojusi, precizitāti un atbilstīgumu, uz kuriem balstīts secinājums par *Eni* piedalīšanos nolīgumos un saskaņotajās darbībās ar mērķi noteikt parafīna vaska cenas.

118 Tādēļ ar vienkāršu apgalvojumu, ka prasītājas interese piedalīties tehniskajās sanāksmēs bija vienīgi pamatota ar tās vēlmi nodibināt starptautiskus kontaktus un sekot tehniska rakstura diskusijām, nevar pierādīt apstrīdētā lēmuma prettiesiskumu.

119 Turklāt prasītāja nekādi neizskaidro, kāpēc tās pārstāvis nepameta tehniskās sanāksmes, kad pēc tehniska rakstura diskusijām notika pievēršanās pret konkurenci vērstam saturam.

120 Turklāt *Eni* piezīme saistībā ar 2002. gada 21. un 22. februāra tehnisko sanāksmi (skat. iepriekš 92. un nākamos punktus un 113. punktu) bez pamatotām šaubām norāda, ka tā, grozot savas cenas un lai palielinātu savus ieņēmumus, ņēma vērā minētās tehniskās sanāksmes pret konkurenci vērsto saturu. Šis apstāklis pats par sevi atspēko apgalvojumu, saskaņā ar kuru tās vienīgais piedalīšanās iemesls bija tās interese par tehniskajām diskusijām saistībā ar parafīna vasku.

121 Līdz ar to šis prasītājas arguments ir jānoraida.

– Par to, ka neesot notikusi gribu sakrišana

122 Prasītāja apgalvo, ka tā nevar tikt saukta pie atbildības par nolīgumu noteikt cenas, jo nav notikusi gribu sakrišana ar citiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem.

123 Tās pārstāvis *MO*. esot pilnībā sapratis, ka *Eni* neesot bijis iespējams paaugstināt savas cenas tādā ziņā, kā to vēlējās citi aizliegtās vienošanās dalībnieki, jo bija konkurences spiediens no Ķīnas produktu puses un 60–70 % no prasītājas pārdošanas apjoma bija paredzēti diviem pircējiem (*SIMP* un *SER*), saistībā ar kuriem cenas tika noteiktas atbilstoši starptautiskajām kotācijām, kas publicētas *ICIS-LOR* biļetenos. Paaugstināšanas nebūtu arī bijis iespējams piemērot dažiem gala klientiem, kuriem produkciju *Eni* piegādāja pa tiešo, jo tie būtu varējuši saņemt produkciju no *SIMP*.

124 Pirmkārt, šajā ziņā ir jāuzsver, ka saskaņā ar *Shell* 2006. gada 14. jūnija deklarāciju Ķīnas ražotāju konkurences spiediens bija visu aizliegtās vienošanās dalībnieku bažas un viens no iemesliem minimālās cenas noteikšanai, kā arī cenu nelielās paaugstināšanas tika veiktas, lai atsvērtu šo spiedienu. Tādēļ tās nebija vienīgi prasītājas bažas, kas būtu bijušas šķērslis kopīgas gribas izveidošanai, bet drīzāk tirgus izmaiņas, kas skāra visus dalībniekus un kas varēja veicināt to tuvināšanos.

125 Turklāt atbilstoši prasītājas apgalvojumiem tā aptvēra vienīgi 60–65 % no pārdošanas apjoma Itālijā, ieskaitot tās saražoto parafīna vasku, kuru pēc tam tālāk pārdeva vai pārstrādāja *SIMP* un *SER*. Pēc pašas norādītā laikā no 2002. gada līdz 2004. gadam starp 18 % un 33 % no parafīna vaska, kas pārdots Itālijā, nāca no ražotājiem, kas ir reģistrēti citās Savienība dalībvalstīs. Turklāt *Eni* īstenotās tiešās pārdošanas citiem Itālijas klientiem, kas nav *SER* un *SIMP*, arī bija ievērojamas, ekvivalentas 20 vai 22 % no Itālijas tirgus.

126 Tādēļ saistībā ar tiešajām pārdošanām gala Itālijas klientiem prasītāja konkurēja ne tikai ar *SIMP*, *SER* vai Ķīnas ražotājiem, bet arī ar citiem ražotājiem, kas reģistrēti Savienībā. Gandrīz visi būtiski Eiropas ražotāji piedalījās aizliegtās vienošanās darbībā. Kā Komisija apgalvo apstrīdētā lēmuma preambulas 67. un 68. apsvērumā, aizliegtās vienošanās dalībniekiem bija aptuveni 75 % no parafīna vaska tirgus EEZ, pārējai daļai esot lielā mērā nosegtai ar Ķīnas izcelsmes importu.

127 Ir arī jānorāda, ka tiesas sēdē *Eni* apstiprināja, ka tā nepiedalījās ģeogrāfisko tirgu sadalē aizliegtās vienošanās ietvaros, jo "citi Eiropas ražotāji pārdeva" Itālijā. Tādējādi *Eni* netieši atzina, ka citi aizliegtās vienošanās dalībnieki pārdeva Itālijā. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka aizliegtās vienošanās dalībnieki dominēja ražošanas jomā EEZ un ka 18–33 % no Itālijā pārdotā parafīna vaska nāca no Eiropas ražotājiem.

128 Vismaz *Eni* bija jāgaida, lai šo Itālijas parafīna vaska pieprasījumu, kuru tā nespēja apmierināt, apmierinātu citi aizliegtās vienošanās dalībnieki, līdz ar to starp prasītāju un tiem nepastāvēja konkurences attiecības. Turklāt ir skaidrs, ka ar to koordinēto rīcību aizliegtās vienošanās dalībnieki īstenoja noteicošu ietekmi uz parafīna vaska cenu līmeni EEZ to kombinētās tirgus daļas lieluma dēļ. Šajos apstākļos prasītāja nevar pamatoti noliegt ieguvumus, kurus tā varēja sagaidīt, piedaloties aizliegtās vienošanās darbībā.

129 Tāpat prasītājas tēze par *SIMP* konkurences spiedienu nevar tikt akceptēta. Tā kā 75 % no parafīna vaska pārdošanas apjomu EEZ un ļoti lielu daļu no ražošanas apjoma aptvēra aizliegtā vienošanās, parafīna vaska cenu vispārējā paaugstināšana EEZ sakarā ar aizliegto vienošanos varēja ietekmēt cenas, par kurām *SIMP* varēja iegādāties parafīna vasku no ražotājiem, kas nav prasītāja; tas savukārt varēja ietekmēt cenas, kuras *SIMP* praktizēja attiecībā pret saviem klientiem. Tādēļ prasītāja varēja loģiski sagaidīt, ka parafīna vaska cenu vispārēja paaugstināšana aizliegtās vienošanās dēļ varēja tai būt labvēlīga.

130 Visbeidzot ir jānorāda, ka prasītājas cenu indeksēšana attiecībā pret *SIMP*, pamatojoties uz kotācijām, kas balstītas uz "Chinese Origin CIF NWE" parafīna vaska vidējām cenām, sākās vienīgi 2004. gada 1. janvārī. Turklāt prasītājas cenu indeksēšana attiecībā pret *SER*, kas balstīta uz "labākā izplatītāja praktizēto labāko cenu", sākās 2005. gada 1. janvārī. No tā izriet, ka prasītāja ir ļoti pārspīlējusi komerciālos ierobežojumus, kas izriet no tās līgumiem ar *SIMP* un *SER*. Tie vienlaicīgi pastāvēja vienīgi prasītājas piedalīšanās pārkāpumā pēdējos mēnešos laikā no 2005. gada 1. janvāra līdz 28. aprīlim. Turklāt, tā kā aizliegtā vienošanās aptvēra lielāko daļu parafīna vaska ražošanas apjoma EEZ un 75 % no pārdošanas apjoma, ir ticams, ka tai bija ietekme uz cenu vispārējo līmeni (ieskaitot "labākos piedāvājumus") un tādējādi uz cenām, kuras prasītāja praktizējusi un kuras izriet no iepriekš minētās indeksēšanas.

131 Tomēr šie prasītājas argumenti nevar tikt apstiprināti.

132 Otrkārt un katrā ziņā, ir jāatgādina, ka argumenti par intereses neesamību piedalīties aizliegtās vienošanās darbībā, ieskaitot tos argumentus par gribas neesamību noslēgt prettiesiskus nolīgumus, ņemot vērā to, ka neesot praktiski iespējams tos izpildīt, nevar pamatot to, ka Vispārējā tiesa pieprasa pierādījumus, kuri pārsniedz tos, kas ir pietiekami, lai pierādītu piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā saskaņā ar iepriekš 30.–50., 69. un 70. punktā minēto judikatūru. Šajā lietā ir redzams, ka Komisija ir apkopojusi pietiekamus pierādījumus, lai pamatotu secinājumu par prasītājas piedalīšanos pirmajā pārkāpuma daļā laikā no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim un, konkrēti, tās piedalīšanos nolīgumos vai saskaņotās darbībās ar mērķi noteikt parafīna vaska cenas.

133 Tāpat ir jāatgādina, ka saskaņā ar iepriekš 27. punktā minēto judikatūru, lai konstatētu nolīguma, ar kuru tiek pārkāpts EKL 81. pants, pastāvēšanu, ir pietiekama gribu sakrišana par pašu konkurences ierobežošanas principu, pat ja konkrētie ierobežošanas elementi vēl tiek apspriesti. Tādēļ prasītājas argumentu par to, ka neesot bijis iespējams īstenot cenu paaugstināšanas, kas tika nolemtas tehniskajās sanāksmēs, nav atbilstoši, jo gribu sakrišana par pašu cenu noteikšanas vai pieskaņošanas principu, pat mākslīgas ietekmes īstenošanu uz to līmeni ir pietiekama, lai konstatētu dalībnieku gribu sakrišanu minētās judikatūras nozīmē. Tomēr prasītāja neizvirza nevienu specifisku argumentu, lai noliegtu *Sasol*, *Repsol* un *Shell* paziņoto, ka tehnisko sanāksmju mērķis bija cenu noteikšana.

134 Tādēļ ir jānoraida prasītājas arguments par to, ka tā negribēja noslēgt nolīgumus par parafīna vaska cenu noteikšanu.

– Par to, ka neesot notikusi piedalīšanās saskaņotajās darbībās

135 Prasītāja uzskata, ka Komisija nevarēja pamatoti konstatēt, ka tā bija piedalījusies saskaņotās darbībās ar mērķi noteikt parafīna vaska cenas.

136 Pirmkārt, ir jāatgādina, ka Komisijai ir tieši pierādījumi, kuros ietilpst uzņēmumu, kas piedalījušies aizliegtās vienošanās darbībā, paziņojumi un ar roku rakstītas piezīmes, no kurām izriet, ka tehniskajās sanāksmēs, kurās prasītāja piedalījās, tika noslēgti nolīgumi vai paredzētas saskaņotas darbības par parafīna vaska cenu noteikšanu.

137 Turklāt no šiem pierādījumiem izriet, ka dalībnieki tehniskajās sanāksmēs ir regulāri apmainījušies ar informāciju par to cenām un par paredzētajām paaugstināšanām, un tas ir noticis vairāk nekā divpadsmit gadus, ieskaitot *Eni* piedalīšanās periodu. Taču prasītāja nav sniegusi saskanīgu skaidrojumu saistībā ar darbībām, ar kuru varētu apšaubīt Komisijas apgalvojumu, saskaņā ar kuru šo darbību mērķis tostarp bija cenu noteikšana. Tieši pretēji, ilgais laiks, kurā pret konkurenci vērstās sanāksmes saistībā ar cenām sistemātiski notika, pats par sevi ir norāde, ka šiem dalībniekiem bija mērķis harmonizēt to cenu politiku, apzināti aizstājot tirgus risku ar savstarpēju sadarbību.

138 Otrkārt, prasītāja tomēr uzskata, ka savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem tā sniedza pierādījumus, kas tā stratēģijas cenu jomā bija neatkarīga no tehniskajās sanāksmēs nolemtā. Tādēļ Komisija neesot varējusi apstrīdētā lēmuma preambulas 298. apsvērumā pamatoti apgalvot, ka *Eni* "ir ņēmusi vērā informāciju, kas iegūta par konkurentu rīcību tirgu, pieskaņojusi savu rīcību un īstenojusies piemērošanas pasākumus".

139 Šajā ziņā prasītāja iesniedz tabulu par tās pārdošanas cenu *SIMP* izmaiņām saistībā ar parafīnu "133" laikposmā no 2002. gada līdz 2005. gadam. Prasītāja no tā secina, ka nav nekāda sinhronisma starp tehniskajās sanāksmēs noteiktajām cenām un cenu izmaiņām, kuras tā īstenoja, un ka tās cenu paaugstināšana no EUR 542 2002. gada 1. janvārī līdz EUR 588 2005. gada 1. janvārī ir mazāka par inflāciju un nevar būt kolūzijas, kuras mērķis ir cenu noteikšana, īstenošanas rezultāts. Turklāt kopš 2004. gada 1. janvāra tā esot noteikusi savas pārdošanas cenas *SIMP*, ņemot vērā ""Chinese Origin CIF NWE" kotāciju ikmēneša vidējo rādītāju, kas norādīts iepriekšējā mēneša *ICIS-LOR* biļetenā". Pēc tam identiska kārtība tika piemērota saistībā ar pārdošanām *SER*. Tādēļ apgalvotās saskaņotās darbības neesot varējušas attiekties uz tās absolūti dominējošo (starp 60 un 70 %) ražošanas kvotu, par kuru bija noslēgtas vienošanās ar sabiedrībām *SIMP* un *SER*.

140 Pirmkārt, ir jānorāda, ka prasītājas iesniegtā tabula ir ļoti selektīvs atainojums par tās cenu izmaiņām. Tajā ir vienīgi informācija par parafīnu "133", kas ir tikai viens no daudziem *Eni* komercializētajiem parafīna veidiem. Turklāt runa ir par cenām, kas piemērotas attiecībā pret *SIMP*, t.i., sabiedrību, kurai pēc pašas prasītājas teiktā bija ievērojama pirktspēja un līdz ar to spēja panākt izdevīgus iepirkuma nosacījumus no *Eni*. Tabulā nav nekādas norādes saistībā ar *Eni* cenu izmaiņām attiecībā pret gala klientiem, kuri, protams, ir visvairāk pakļauti cenu manipulācijām, kas izriet no aizliegtās vienošanās.

141 Otrkārt, prasītāja nevar pamatoti iebilst Komisijai, ka nepastāv korelācija starp informāciju, kas pieejama par tehniskajām sanāksmēm, un prasības pieteikumā norādīto tabulu.

142 Turklāt no vairākiem iepriekš minētajiem paziņojumiem izriet, ka cenu paaugstināšanas, par kurām notika vienošanās, nevarēja tikt vispārēji pilnībā piemērotas klientiem. *Shell* paziņojusi, ka aptuveni divas trešdaļas norunāto paaugstināšanu varēja tikt īstenotas. Turklāt ir vairākas norādes lietas materiālos, ka dalībnieki bieži vien it nemaz nevarēja īstenot norunāto paaugstināšanu.

143 Katrā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar iepriekš 42. punktā atgādināto judikatūru pierādījumi saistībā ar aizliegtās vienošanās darbībām parasti ir fragmentāri un izkaisīti. Tādējādi, tā kā Komisijai nav detalizētu pierādījumu saistībā ar diskusiju saturu, kas notika katrā tehniskajā sanāksmē, prasītāja nevar izvirzīt nekādu pamatotu argumentu saistībā ar to, ka neesot atbilstības starp tās parafīna "133" pārdošanas cenām un tehnisko sanāksmju daļējo saturu, kuru varēja rekonstruēt Komisija, vēl jo vairāk, ka dažādu parafīna vaska produktu cenas variējās un ka klienti, protams, mēģināja pretoties pret paaugstināšanām.

144 Treškārt, atbilstoši judikatūrai tas, ka uzņēmumi patiešām paziņoja par norunāto cenu paaugstināšanu un ka paziņotās cenas bija par pamatu faktiskajām individuālajām darījumu cenām, pats par sevi ir pietiekami, lai secinātu, ka kolūzijas par cenām mērķis bija ievērojama konkurences ierobežošana un arī izraisīja šādas sekas (Vispārējās tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-308/94 *Cascades* /Komisija, *Recueil*, II-925. lpp., 194. punkts). Šādā gadījumā Komisijas pienākums nav detalizēti pārbaudīt lietas dalībnieku argumentus, ar kuriem tie mēģina pierādīt, ka attiecīgo nolīgumu rezultātā nenotika cenu paaugstināšanās, kas pārsniedza apmēru, kurš būtu sasniegts normālos konkurences apstākļos (iepriekš 50. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Bolloré* u.c./Komisija, 451. punkts).

145 Taču, kā izriet no pierādījumu izvērtēšanas šī pamata ietvaros, Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi, ka šajā lietā koluzīvās darbības attiecās uz cenu noteikšanu un ka sanāksmju, kurās tika apspriestas vai paredzētas cenu paaugstināšanas, rezultāts bieži tika realizēts ar cenu klientiem atcelšanu un paaugstināšanu paziņošanu un arī ka paziņotās cenas ir bijušas pamats cenu noteikšanai individuālos darījumos. Tāpat, kad, ņemot vērā tirgus apstākļus, aizliegtās vienošanās dalībnieki ir vienojušies par cenu saglabāšanu, šī saglabāšana arī ir jāuzskata par daļu no vienota, kompleksa un turpināta pārkāpuma īstenošanas šajā lietā.

146 No tā izriet, ka tabulai par tās parafīna "133" pārdošanas cenu *SIMP* izmaiņām laikposmā no 2002. gada līdz 2005. gadam un prasītājas šajā ziņā izvirzītajiem argumentiem nav nozīmes.

147 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāsecina, ka Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi, ka *Eni* piedalījās nolīgumos un saskaņotās darbībās ar mērķi noteikt parafīna vaska cenas, un ir jānoraida otrā pamata pirmā daļa.

Par to, ka *Eni* nebija piedalījusies nolīgumā vai saskaņotās darbībās ar mērķi apmainīties ar informāciju

148 Prasītāja apstrīd, ka informācija, ar kuru notika apmaiņa tehniskajās sanāksmēs, tai bija stratēģiski nozīmīga vai konkurējoša. Tādēļ, pretēji Komisijas apgalvojumam, tā nebija to ņēmusi vērā un noteica savu rīcību neatkarīgi no informācijas, ar kuru notika apmaiņa. Katrā ziņā tā neesot sniegusi jutīgu informāciju citiem dalībniekiem.

149 Šajā ziņā Vispārējā tiesa jau ir nospriedusi, ka gadījumos, kad konkurenti ir piedalījušies sanāksmēs, kurās tie apmainījās ar informāciju, kas tostarp attiecas uz cenām, kuras tie vēlētos redzēt tirgū, uzņēmums ar savu piedalīšanos sanāksmē, kurai ir pret konkurenci vērsts mērķis, ne tikai bija rīkojies, lai jau iepriekš novērstu nenoteiktību saistībā ar savu konkurentu rīcību nākotnē, bet tas arī ir obligāti ņēmis tieši vai netieši vērā informāciju, kas iegūta šo sanāksmju gaitā, lai noteiktu politiku, ko tas bija iecerējis īstenot tirgū (Vispārējās tiesas 1991. gada 24. oktobra spriedums lietā T-1/89 *Rhône-Poulenc* /Komisija, *Recueil*, II-867. lpp., 122. un 123. punkts, un 2008. gada 8. jūlija spriedums lietā *Knauf Gips* /Komisija, Krājumā nav publicēts, 276. punkts, saistībā ar kuru šis spriedums nav atcelts).

150 Tāpat saskaņā ar judikatūru – ja vien nav pierādīts pretējais, par ko pierādījumi jāiesniedz ieinteresētajiem tirgus dalībniekiem, – ir jāprezumē, ka uzņēmumi, kas piedalās saskaņošanā un kas turpina darboties tirgū, ņem vērā informāciju, ar kuru notikusi apmaiņa ar to konkurentiem, lai noteiktu savu rīcību tirgū. Tas tā ir jo vairāk tad, ja saskaņošana ir notikusi regulāri ilgā laikposmā (iepriekš 28. punktā minētais spriedums lietā *Hüls*/Komisija, 162. punkts).

151 Līdz ar to šis arguments ir jānoraida.

152 Turklāt prasītāja norāda uz pārskatāmības līmeni, kas kopumā raksturoja parafīna vaska nozari. Cenu, kas praktizētas dažādās Eiropas valstīs, vidējie rādītāji esot tikuši regulāri publicēti *ICIS-LOR* biļetenā. Tādēļ tai neesot bijis intereses ņemt vērā informāciju, kas paziņota tehniskajās sanāksmēs.

153 Ir jānorāda, ka 2002. gada 30. janvāra *ICIS-LOR* biļetenā, kas pievienots prasības pieteikumam, ir ietvertas noteiktu parafīna vaska veidu vidējo cenu gammas, kas balstītas ar tirgu informāciju un cenu izmaiņām 2002. gada janvārī, un ir ietvertas dažas izplūdušas prognozes par cenu izmaiņām nākotnē, tiekot izmantotam terminam "baumas" no biļetena redaktora puses.

154 Ir jānorāda, ka tehniskajās sanāksmēs dalībnieki bieži paziņoja cenu paaugstināšanas, kuras tie paredzēja īstenot nākotnē, par katru konkrēto ražotāju, nevis tikai nozares vidējo rādītāju. Turklāt, kā izriet no Komisijas apkopotajiem pierādījumiem, dalībnieki arī sniedza informāciju par datumu, kurā tie paredzēja paziņot jaunās cenas klientiem. Tādēļ tehniskajās sanāksmēs sniegtā informācija bija nesalīdzināmi daudz detalizētāka un vērsta uz nākotni, nevis pagātni.

155 Līdz ar to prasītājas pievienotais dokuments nevar pierādīt to, ka informācija par cenām, ar kuru dalībnieki apmainījās tehniskajās sanāksmēs, nebija noderīga, ne pat pierādīt šādu apmaiņu tiesiskumu un nav spējīgs atspēkot prezumpciju par to, ka prasītāja ņēma vērā informāciju par cenām, kura bija paziņota tehniskajās sanāksmēs.

156 Līdz ar to šis arguments arī ir jānoraida.

157 Katrā ziņā ir jāatgādina, ka pārkāpuma galvenā daļa, kas attiecināta uz prasītāju, ietver "nolīgumus un saskaņotas darbības par cenu noteikšanu un apmaiņu ar komerciālā ziņā jutīgu informāciju". Prasītājas piedalīšanās nolīgumos vai saskaņotās darbībās par cenu noteikšanu ir plaši pierādīta šī pamata pirmās daļas analīzes ietvaros. Šis apstāklis pats par sevi attaisno attiecīgā pārkāpuma kvalificēšanu par "ļoti smagu" un līdz ar to attaisno uzlikto naudas sodu. Turklāt šīs darbības ietver arī apmaiņu ar komerciālā ziņā jutīgu informāciju, proti, informāciju par parafīna vaska cenām. Tādēļ ar argumentiem, kas izvirzīti šīs daļas ietvaros, nevar apšaubīt apstrīdētā lēmuma tiesiskumu.

158 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāapstiprina Komisijas konstatācija, saskaņā ar kuru prasītāja ir piedalījusies pārkāpuma galvenajā daļā no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim, un tādēļ otrais pamats ir jānoraida.

2. *Par pamatiem par prasītājai uzliktā naudas soda summas aprēķināšanu*

159 Ar pamatu otro grupu prasītāja iesniedz iebildumus un argumentus, ar kuriem tiek apstrīdēts gan naudas soda summas aprēķināšanas tiesiskums, gan šī naudas soda atbilstošais raksturs. Tādējādi šie iebildumi un argumenti bez skaidras nošķiršanas attiecas gan uz apstrīdētā lēmuma daļēju atcelšanu, gan uz tā grozīšanu, Vispārējai tiesai īstenojot savu neierobežoto kompetenci.

160 Atbilstoši judikatūrai Komisijas pieņemto lēmumu tiesiskuma pārbaudi papildina neierobežotā kompetence, kas Savienības tiesai ir atzīta Regulas Nr. 1/2003 31. pantā saskaņā ar EKL 229. pantu. Šī kompetence pilnvaro tiesu papildus sankciju tiesiskuma pārbaudei aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu un līdz ar to atcelt, samazināt vai palielināt uzliktā naudas soda summu vai uzliktās kavējuma naudas summu. Tādēļ līgumos paredzētā pārbaude saskaņā ar efektīvu tiesību aizsardzību tiesā principu, kā izklāstīts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā, ietver to, ka Savienības tiesa īsteno gan faktisko, gan tiesību apstākļu pārbaudi un tā ir tiesīga novērtēt pierādījumus, atcelt apstrīdēto lēmumu un grozīt naudas sodu apmēru (šajā ziņā skat. Tiesas 2007. gada 8. februāra spriedumu lietā C-3/06 P *Groupe Danone*/Komisija, Krājums, I-1331. lpp., 60.–62. punkts, un Vispārējās tiesas 2003. gada 21. oktobra spriedumu lietā T-368/00 *General Motors Nederland* un *Opel Nederland*/Komisija, *Recueil*, II-4491. lpp., 181. punkts).

161 Tādēļ Vispārējai tiesai savas neierobežotās kompetences ietvaros ir jāizvērtē, vai dienā, kad tā pieņem savu nolēmumu, prasītājai ir uzlikts naudas sods, kura summa pareizi atspoguļo attiecīgā pārkāpuma smagumu un ilgumu, līdz ar to šie naudas sodi ir samērīgi salīdzinājumā ar kritērijiem, kas paredzēti

Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktā (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1999. gada 11. marta spriedumu lietā T-156/94 *Aristrain*/Komisija, *Recueil*, II-645. lpp., 584.–586. punkts, un 2003. gada 9. jūlija spriedumu lietā T-220/00 *Cheil Jedang*/Komisija, *Recueil*, II-2473. lpp., 93. punkts).

162 Tomēr ir jāuzsver, ka neierobežotas kompetences īstenošana nav pielīdzināma pārbaudei pēc savas ierosmes, un jāatgādina, ka Savienības tiesās notiek uz sacīkstes principa balstīta tiesvedība.

Par trešo pamatu par to, ka ir kļūdaini noteikts 17 % koeficients saistībā ar pārkāpuma smagumu un kļūdaini noteikta papildu summa, kas saukta par "ienākšanas maksu"

163 Apstrīdētajā lēmumā ar nosaukumu "Secinājumi par smaguma pakāpi" Komisija ir norādījusi:

"[..]

(651)
Ģeogrāfiskā apjoma ziņā pārkāpums aptver visu EEZ, ņemot vērā to, ka attiecīgie uzņēmumi pārdod [parafīna vasku] visās EEZ valstīs [..]

(653)
Ņemot vērā šīs lietas apstākļus, iepriekš apskatītos kritērijus saistībā ar pārkāpuma raksturu un ģeogrāfisko apjomu, procentiem, pārdošanu vērtības daļai, kas jāattiecina uz *ENI* un *H&R-Tudapetrol*, ir jābūt 17 %. Ir pierādīts, ka *ExxonMobil*, *MOL*, *Repsol*, *RWE*, *Sasol*, *Shell* un *Total* gadījumā vienotais un turpinātais pārkāpums attiecās arī uz klientu un/vai tirgu sadali. Tirgu un klientu sadalīšana pēc savas būtības ietilpst vissmagāko konkurences pārkāpuma starpā, jo šīs darbības samazina vai likvidē konkurenci noteiktos tirgus vai saistībā ar noteiktiem klientiem [..]. Ņemot vērā papildu smaguma pakāpi, pārdošanu vērtības daļai saistībā ar *ExxonMobil*, *MOL*, *Repsol*, *RWE*, *Sasol*, *Shell* un *Total* ir jābūt 18 %."

164 Prasītāja kritizē to, ka Komisija ir noteikusi 17 % koeficientu, ko piemērot saistībā ar pārkāpuma smagumu atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 21. punktam un prevencijas nolūkos atbilstoši pamatnostādņu 25. punktam (papildu summa, kas saukta par "ienākšanas maksu"). Koeficients, kas noteikts uzņēmumiem, kuri piedalījušies pārkāpuma daļā saistībā ar tirgu un klientu sadali, esot vienīgi 18 %. Attiecīgā atšķirība procentos, kura ir vienīgi viena procentpunkta apmērā, samērīgi neatspoguļojot smaguma atšķirību. Turklāt Komisija esot pārkāpusi EKL 81. pantu, Regulas (EK) Nr. 1/2003 23. pantu, vienlīdzīgas attieksmes principu, 2006. gada pamatnostādnes un nav izpildījusi pienākumu norādīt pamatojumu. Tādēļ prasītāja lūdz Vispārējo tiesu samazināt šo koeficientus līdz līmenim, kas ir zemāks par 17 %.

165 Saskaņā ar judikatūru no Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 49. panta 3. punkta izriet, ka sodu intensitāte nedrīkst būt nesamērīga ar izskatāmo pārkāpumu un ka saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktu, lai noteiktu naudas soda summu, ir jāņem vērā pārkāpuma smagums un ilgums. Samērīguma princips un soda adekvātuma pārkāpumam princips arī paredz, ka uzliktā naudas soda summai ir jābūt samērīgai ar pārkāpuma smagumu un ilgumu (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2001. gada 12. jūlija spriedumu apvienotajās lietās T-202/98, T-204/98 un T-207/98 *Tate & Lyle* u.c./Komisija, *Recueil*, II-2035. lpp., 106. punkts, un 2006. gada 27. septembra spriedumu lietā T-43/02 *Jungbunzlauer*/Komisija, Krājums, II-3435. lpp., 226. punkts).

166 Konkrētāk, samērīguma princips paredz, ka Komisijai ir jānosaka naudas sods proporcionāli elementiem, kas ņemami vērā, lai noteiktu pārkāpuma smagumu, un ka tai šajā ziņā ir jāpiemēro šie elementi saskaņotā un objektīvi pamatotā veidā (iepriekš 165. punktā minētais spriedums lietā *Jungbunzlauer*/Komisija, 226.–228. punkts, un 2010. gada 28. aprīļa spriedums lietā T-446/05 *Amann & Söhne* un *Cousin Filterie*/Komisija, Krājums, II-1255. lpp., 171. punkts).

167 Turklāt, nosakot naudas soda summu, atbilstoši judikatūrai ir jāņem vērā tādi objektīvie apstākļi kā pret konkurenci vērsto darbību saturs un ilgums, to skaits un intensitāte, skartā tirgus apjoms un ekonomiskajai sabiedriskajai kārtībai nodarītais kaitējums. Analīzē ir jāņem vērā arī atbildīgo uzņēmumu relatīvais nozīmīgums un tirgus daļa, kā arī iespējamā recidīvā rīcība. Pārskatāmības nodrošināšanai Komisija pieņēma 2006. gada pamatnostādnes, kurās tā ir norādījusi, kāpēc tā ņems vērā to vai citu pārkāpuma apstākli, un sekas, kādas no minētā var izrietēt attiecībā uz naudas soda apmēru (šajā ziņā skat. Tiesas 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā C-386/10 P *Chalkor*/Komisija, Krājums, I-3085. lpp., 57.–59. punkts).

168 Pirmkārt, saistībā ar šo lietu ir jānorāda, kā ir norādīts 2006. gada pamatnostādņu 23. punktā, ka nolīgumi un saskaņotās darbības, kuras vērstas uz cenu noteikšanu un kuras kā šajā lietā ietilpst pārkāpuma galvenajā daļā, pēc sava rakstura ietilpst vissmagākajos konkurences noteikumu pārkāpumos. Tādēļ saskaņā ar pamatnostādņu 21. un 23. punktu koeficients, kas atspoguļo pārkāpuma smagumu, ir jānosaka diapazonā, kas ir no 0 līdz 30 % augstākajā daļā. Turklāt šajā lietā nolīgumi un saskaņotās darbības, kuras vērstas uz cenu noteikšanu, attiecās uz visām EEZ valstīm, kas arī ir atbilstoši saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 22. punktu (lēmuma preambulas 651. un 653. apsvērums).

169 Ņemot vērā šos apstākļus, Komisija nav pārkāpusi ne EKL 81. pantu, ne Regulas Nr. 1/2003 23. pantu, ne 2006. gada pamatnostādnes, nosakot koeficientu 17 % saistībā ar pārkāpuma smagumu sakarā ar tā galveno daļu, kurā ietilpst "nolīgumi un saskaņotas darbības par cenu noteikšanu komerciālā ziņā jutīgas informācijas apmaiņu un atklāšanu" saistībā ar parafīna vaska tirgu. Tas pats attiecas uz summas noteikšanu, kura pieskaitāma prevencijas nolūkos saskaņā ar 2006. gada 25. punkta pamatnostādnēm, saukta par "ienākšanas maksu". Turklāt Komisija ir norādījusi saiknes starp attiecīgajiem faktoriem, kas ņemti vērā pārkāpuma smaguma sakarā, un noteikto koeficientu, līdz ar to tā ir izpildījusi savu pienākumu norādīt pamatojumu.

170 Ir jāpiebilst, ka attiecīgā koeficienta noteikšana 17 % apmērā ir arī pamatota saistībā ar vērtēšanas kritērijiem, kas paredzēti iepriekš 167. punktā minētajā judikatūrā. Tādēļ Vispārējā tiesa uzskata, ka šis koeficients ir samērīgs ar prasītājas izdarītā pārkāpuma smagumu; citiem vārdiem sakot, tas pienācīgi atspoguļo pārkāpuma smagumu.

171 Otrkārt, ir jāizvērtē prasītājas argumenti, saskaņā ar kuriem tas, ka atšķirība starp koeficientu, kas noteikts saistībā ar pārkāpuma galveno daļu, un koeficientu, kas noteikts par pirmo un otro daļu kopā, ir viens procentpunkts, neatspoguļo atšķirību smagumā, kas ietver piedalīšanās klientu un tirgu sadalē pievienošanu.

172 Prasītāja apgalvo, ka atbilstoši 2006. gada pamatnostādnēm tirgu un klientu sadale arī ietilpst vissmagāko konkurences ierobežojumu starpā, līdz ar to nav samērīgi piemērot tika 1 % no pārdošanu vērtības saistībā ar pārkāpuma smagumu un "ienākšanas maksu", taču par pārkāpuma galveno daļu piemērojot 17 %.

173 Šajā ziņā ir jāuzsver, kā tas izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 240. un 248. apsvēruma, nolīgumi, kas ietvēra tirgu un/vai klientu sadalīšanu, bija sporādiski tehniskajās sanāksmēs salīdzinājumā ar nolīgumiem vai saskaņotajām darbībām, kuras vērstas uz parafīna vaska cenu noteikšanu. Turklāt saskaņā ar uzņēmumu, kuri arī piedalījušies aizliegtās vienošanās darbībā, neatkarīgajiem paziņojumiem (skat. iepriekš 82.–84. punktu) diskusija par prasītāju piemērotajām cenām vienmēr notika tehniskajās sanāksmēs, jo šīs sanāksmes parasti attiecās uz cenu noteikšanu.

174 Turklāt atbilstoši apstrīdētā lēmuma preambulas 267. apsvērumam prettiesiskais mērķis, kuru īstenoja vienota un turpināta pārkāpuma dalībnieki šajā lietā un par kuru noteikts sods, bija samazināt vai likvidēt konkurences spiedienu ar galīgo mērķi gūt vislielāko peļņu un, vismazākais, stabilizēt, pat palielināt šo peļņu. Protams, pārkāpuma otrā daļa varētu padziļināt tā negatīvo iedarbību attiecībā uz skartajiem klientiem un tirgiem. Tomēr tam nebija pret konkurenci vērsta mērķa, kuru būtu bijis

iespējams skaidri nošķirt no mērķa, kas saistīts ar pārkāpuma galveno daļu, jo bija skarti vieni un tie paši produkti un viens un tas pats ģeogrāfiskais tirgus un pēc pēdējās analīzes tirgu un klientu sadalīšana arī bija mērķim, kas ietvēra suprakonkurējošu cenu līmeņa sasniegšanu, gluži kā visas darbības, kuras vērstas uz cenu noteikšanu.

175 Tādēļ Vispārējā tiesa uzskata, ka koeficienti, kas noteikti 17 % apmērā uzņēmumiem, kuri piedalījušies pārkāpuma galvenajā daļā, nav nesamērīgi salīdzinājumā ar tiem, kas noteikti uzņēmumiem, kuri turklāt ir piedalījušies pārkāpuma otrajā daļā.

176 Prasītāja arī norāda uz Vispārējās tiesas 2003. gada 11. decembra spriedumu lietā T-61/99 *Adriatica di Navigazione*/Komisija (*Recueil*, II-5349. lpp.). Tā uzsver, ka, gluži kā šajā lietā, minētajā lietā Komisija konstatēja "viena un tā paša nepārtraukta pārkāpuma" pastāvēšanu. Šajā spriedumā Vispārējā tiesa esot konstatējusi, ka Komisija uzņēmumus, kuri ir piedalījušies divos pārkāpumos, un uzņēmumus, kuri ir piedalījušies tikai vienā pārkāpumā, nedrīkst sodīt vienādi, tādējādi pārkāpjot samērīguma principu.

177 Ir jākonstatē, ka iepriekš 176. punktā minētajā spriedumā lietā *Adriatica di Navigazione*/Komisija (188.–190. punkts) Vispārējā tiesa ir kritizējusi Komisijas konstatāciju, saskaņā ar kuru abas atsevišķās aizliegtās vienošanās, kas, no vienas puses, attiecās uz pārrobežu līnijām ziemeļos un, no otras puses, uz pārrobežu līnijām dienvidos starp Grieķiju un Itāliju, bija vienots pārkāpums. Pēc šīs konstatācijas tā uzskatīja, ka Komisija nevar vienlīdz smagi sodīt sabiedrības, kuras apstrīdētajā lēmumā sauktas pie atbildības par abiem pārkāpumiem, un sabiedrības, kā *Adriatica di Navigazione*, uz kurām ir attiecināts tikai viens no pārkāpumiem.

178 Šajā lietā prasītāja neapstrīd Komisijas secinājumu, saskaņā ar kuru nolīgumi un saskaņotas darbības par cenu noteikšanu un komerciālā ziņā jutīgas informācijas apmaiņa par parafīna vasku (pārkāpuma galvenā daļa) un klientu vai tirgu sadale saistībā ar parafīna vasku (pārkāpuma otrā daļa) ietilpst vienotā, kompleksā un turpinātā pārkāpumā.

179 Katrā ziņā, kā tas ir norādīts iepriekš 172. punktā, klientu vai tirgu sadalei nebija pret konkurenci vērsta mērķa, kuru varēja skaidri nodalīt no pārkāpuma galvenās daļas mērķa. Kopumā tirgu un klientu sadale bija arī mērķiem sasniegt suprakonkurējošas cenas, gluži kā darbības ar mērķi noteikt cenas. Norunas par abām attiecīgajām daļām, kas attiecās uz vieniem un tiem pašiem produktiem un ģeogrāfiskajiem tirgiem, tika noslēgtas, pateicoties tam pašam mehānismam, kas balstīts uz tehniskajām sanāksmēm. Turklāt cenu noteikšanu ir vieglāk īstenot, ja klientu iespēja pāriet pie citiem piegādātājiem ir ierobežota, jo tie ir savstarpēji sadalījuši tirgus. Turklāt visi uzņēmumi, kas piedalījās pārkāpuma otrajā daļā, bija iesaistīti arī pārkāpuma galvenajā daļā un abas pārkāpuma daļas notika vienā un tajā pašā laikā. Tādēļ ir iespējams secināt, ka bija abu daļu komplementaritāte (šajā ziņā skat. iepriekš 166. punktā minēto spriedumu lietā *Amann & Söhne* un *Cousin Filterie*/Komisija, 89.–92. punkts), līdz ar to Komisijas secinājums par pārkāpuma vienotību šajā lietā ir jāakceptē.

180 Tādēļ, atšķirībā no juridiskā un faktu konteksta lietā, kurā tika pasludināts iepriekš 176. punktā minētais spriedums lietā *Adriatica di Navigazione*/Komisija, šajā lietā pastāv vienots pārkāpums. Turklāt pārkāpuma otrajai daļai nebija ekvivalenta smaguma salīdzinājumā pārkāpuma galvenās daļas smagumu un otrās pārkāpuma daļas dalībnieki tika sodīti smagāk par tiem, kas iesaistīti pārkāpuma galvenajā daļā. Tādējādi ir jānoraida prasītājas arguments saistībā ar minēto spriedumu.

181 Treškārt, prasītāja apgalvo, ka ir notikusi acīmredzama diskriminācija starp uzņēmumiem, kas piedalījušies pārkāpumā. Saistībā ar abiem vissmagākajiem EKL 81. panta pārkāpumiem esot tikuši noteikti pavisam atšķirīgi sodi šajā lietā saistībā ar cenu noteikšanu, nosakot pamatsummu un papildu summu 17 % apmērā no pārdošanu vērtības, un saistībā ar tirgu vai klientu sadali, nosakot pamatsummu un papildu summu neievērojama 1 % apmērā no references apgrozījuma.

182 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka vienlīdzīgas attieksmes princips ir pārkāpts tikai tad, ja līdzīgas situācijas tiek aplūkotas atšķirīgi vai ja atšķirīgas situācijas tiek aplūkotas vienādi, ja vien šāda attieksme nav objektīvi pamatota (Tiesas 1984. gada 13. decembra spriedums lietā 106/83 *Sermide*, *Recueil*, 4209. lpp., 28. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 4. jūlija spriedums lietā T-304/02 *Hoek Loos*/Komisija, Krājums, II-1887. lpp., 96. punkts).

183 Šajā lietā visi dalībnieki bija identiskā situācijā saistībā ar to atbildību par pārkāpuma galveno daļu. Tad Komisija, ievērojot vienlīdzīgas attieksmes principu, saistībā ar visiem dalībniekiem ņēma vērā 17 % no pārdošanu vērtības saistībā ar pārkāpuma smagumu, kā arī lai aprēķinātu "ienākšanas maksu".

184 Turklāt ir jāatgādina, ka pārkāpuma otrā daļa ietvēra drīzāk sporādiskas norunas, kurās bija iesaistīts mazāks skaits dalībnieku, un līdz ar to šai daļai bija mazāka ekonomiskā nozīmē. Turklāt tā var tikt uzskatīta par komplementāru galvenajai pārkāpuma daļai. Tādēļ runa ir par objektīvi atšķirīgu situāciju salīdzinājumā ar pārkāpuma galveno daļu, līdz ar to Komisija nav pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, neizmantojot vienādu vai līdzīgu koeficientu saistībā ar pārkāpuma smagumu vai "ienākšanas maksu" saistībā ar pārkāpuma galveno daļu, no vienas puses, un pārkāpuma otro daļu, apskatītas atsevišķi, no otras puses.

185 Iebildums, kas izriet no vienlīdzības principa pārkāpuma, tādējādi ir jānoraida.

186 Katrā ziņā Vispārējai tiesai, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, uzskata, ka 17 % proporcijas no uzņēmumu, kuri piedalījušies vienīgi pārkāpuma galvenajā daļā, īstenoto pārdošanu vērtības ņemšana vērā pienācīgi atspoguļo pārkāpuma smagumu, kā tas ir prasīts Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktā un iepriekš 165. punktā minētajā judikatūrā.

187 Ņemot vērā iepriekš minēto, trešais pamats ir jānoraida.

Par piekto pamatu par to, ka kļūdaini netika ņemta vērā Eni *marginālā loma aizliegtās vienošanās darbībā un netika piemēroti nolīgumi par cenām kā atbildību mīkstinošs apstāklis*

188 Prasītāja uzskata, ka Komisija ir kļūdaini atteikusies atzīt atbildību mīkstinošu apstākli, ņemot vērā tās marginālo lomu aizliegtās vienošanās darbībā un to, ka tā neīstenoja pret konkurenci vērstās norunas. Šādi rīkojoties, Komisija esot pārkāpusi EKL 81. pantu, Regulas Nr. 1/2003 23. pantu, 2006. gada pamatnostādnes, kā arī vienlīdzīgas attieksmes principu un nav izpildījusi pienākumu norādīt pamatojumu. Līdz ar to prasītāja lūdz Vispārējo tiesu pilnībā vai daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu saistībā ar tai uzlikto naudas soda summu vai pārrēķināt tā summu.

189 Vispirms ir jānorāda, ka no 2006. gada pamatnostādņu 29. punkta trešā ievilkuma izriet, ka naudas soda pamatsummu var samazināt, ja Komisija konstatē atbildību mīkstinošu apstākļu pastāvēšanu, tostarp, ja attiecīgais uzņēmums sniedz pierādījumus, ka tā dalība pārkāpuma izdarīšanā ir ārkārtīgi neliela, un tādējādi pierāda, ka laikposmā, kad tas bija nelikumīgo nolīgumu dalībnieks, tas faktiski tos neīstenoja, bet veica konkurējošas darbības tirgū. Par to pašu aspektu – vienīgi tas, ka uzņēmums ir piedalījies pārkāpuma izdarīšanā īsāku laiku nekā citi uzņēmumi, netiek uzskatīts par atbildību mīkstinošu apstākli, jo tas ir ņemts vērā, nosakot naudas soda pamatsummu.

190 Lietas dalībnieki ir vienisprātis par to, ka saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu formulējumu un sistēmu, lai piemērotu atbildību mīkstinošu apstākli, kas izriet 2006. gada pamatnostādņu 29. punkta trešā ievilkuma, ir nepieciešams pierādīt "ārkārtīgi nelielu" piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā un arī pierādīt tās "neīstenošanu", šiem abiem elementiem esot kumulatīviem nosacījumiem.

191 Turklāt ir jānorāda, ka saskaņā ar 1998. gada pamatnostādņu 3. punkta trešo ievilkumu uzņēmuma "vienīgi pasīva vērotāja vai sekotāja loma" varēja būt atbildību mīkstinošs apstāklis. Lietas dalībnieki uzskata, ka jēdziens "ārkārtīgi neliela piedalīšanās", kas ietverts 2006. gada pamatnostādnēs, ir jāinterpretē analogi jēdzienam "vienīgi pasīva vērotāja loma", kas ietverts 1998. gada pamatnostādnēs.

Par *Eni* pasīvo vai marginālo lomu aizliegtās vienošanās ietvaros

– Par apstrīdētā lēmuma pamatotību

192 Apstrīdētā lēmuma 690. apsvērumā Komisija noraidīja prasītājas izvirzītos argumentus, lai pierādītu tās marginālo loma aizliegtās vienošanās ietvaros, uzskatot, ka periodā, kurā *Eni* piedalījās aizliegtās vienošanās darbībā, tās rīcība neatšķīrās no citu dalībnieku rīcības, izņemot *Sasol*. Saistībā ar *Sasol* atbilstoši apstrīdētā lēmuma preambulas 685. un 686. apsvērumā Komisija secināja, ka tai bija vadītājas loma, un palielināja tai piemērojamo pamatsummu par 50 % saistībā ar atbildību pastiprinošu apstākli.

193 Prasītāja uzskata, ka no administratīvās lietas materiāliem izriet, ka tai bija margināla loma tehniskajās sanāksmēs. Tomēr Komisija, pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu, pret to ir attiekusies kā pret visiem citiem pārējiem dalībniekiem.

194 Atbilstoši judikatūrai, ja pārkāpumu izdarījuši vairāki uzņēmumi, ir jāizvērtē katra šī uzņēmuma dalības pārkāpumā relatīvais smagums (Tiesas 1975. gada 16. decembra spriedums apvienotajās lietās no 40/73 līdz 48/73, 50/73, no 54/73 līdz 56/73, 111/73, 113/73 un 114/73 *Suiker Unie* u.c./Komisija, *Recueil*, 1663. lpp., 623. punkts), lai noteiktu, vai ir pienācīgi ņemt vērā atbildību mīkstinošus vai atbildību pastiprinošus apstākļus (Vispārējās tiesas 2010. gada 13. septembra spriedums lietā T-40/06 *Trioplast Industrier*/Komisija, Krājums, II-4893. lpp., 105. punkts).

195 Vispārējā tiesa 1998. gada pamatnostādņu 3. panta pirmā ievilkuma kontekstā jau ir nospriedusi, ka pasīvā lomā nozīmēja to, ka attiecīgais uzņēmums ieņēma "zemu profilu", t.i., aktīvas piedalīšanās pret konkurenci vērsta nolīguma vai nolīgumu izstrādāšanā neesamību (iepriekš 194. punktā minētais spriedums lietā *Trioplast Industrier*/Komisija, 106. punkts; šajā ziņā skat. arī iepriekš 161. punktā minēto spriedumu lietā *Cheil Jedang*/Komisija, 167. punkts).

196 Tāpat atbilstoši judikatūrai to apstākļu starpā, kuri var liecināt par uzņēmuma pasīvu lomu aizliegtās vienošanās ietvaros, var tikt ņemts vērā tā piedalīšanās sanāksmēs ievērojami sporādiskāks raksturs salīdzinājumā ar parastajiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem, tāpat kā tā novēlotā ienākšanā tirgū, kurā notiek pārkāpums, neatkarīgi no tā piedalīšanās pārkāpumā ilguma, vai vēl tiešu paziņojumu šajā ziņā pastāvēšana, kuri nāk no trešo uzņēmumu, kas piedalījušies pārkāpumā, pārstāvjiem (iepriekš 161. punktā minētais Vispārējās tiesas spriedums lietā *Cheil Jedang*/Komisija, 168. punkts, un 2004. gada 29. aprīļa spriedums apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon* u.c./Komisija, Krājums, II-1181. lpp., 331. punkts, un iepriekš 194. punktā minētais spriedums lietā *Trioplast Industrier*/Komisija, 107. punkts).

197 Pirmkārt, prasītāja uzskata, ka tā attiecīgajā tirgū ir ienākusi novēloti. Līdz 2002. gadam tās īstenotās pārdošanas ir vienīgi attiekušās uz sabiedrību *SIMP* un *SER* apgādāšanu, kuras pieņēma vairāk nekā 80 % no tās parafīna vaska un ogļu putekļu vaska saražotā daudzumu. Vienīgi pēc 2002. gada *Eni* esot progresīvi sākusi veikt tiešās piegādes lielākam skaitam gala klientu.

198 Šajā ziņā Komisija norāda Vispārējā tiesā, ka kopš 1977. gada *Agip* darbojās parafīna vaska tirgū.

199 Savā atbildē uz Vispārējās tiesas rakstveida jautājumu prasītāja norāda, ka *Agip*, kuru tā ir pārņēmusi, patiešām ražoja parafīna vasku kopš 1975. gada. Tomēr tā uzsver, ka līdz 2001. gadam tā gandrīz vienīgi pārdeva to *SIMP* un *SER*, tās rīcībā neesot īstai struktūrai šo produktu komercializēšanai.

200 Ir jāuzskata, ka vienīgi tas, ka lielāko daļu *Eni* saražotā parafīna vaska pārdeva *SIMP* un *SER* pirms 2002. gada, nevar liecināt par tās novēlotu ienākšanu attiecīgajā tirgū, jo parafīna vaska ražošana un tā komercializēšana tālākpārdevējiem vai pārstrādātājiem arī ir atrašanās tirgū.

201 Katrā ziņā ir jānorāda, ka prasītājas minētā judikatūra, kurā ietilpst spriedumi, kuros ir minēta novēlota ienākšana tirgu, attiecas uz 1998. gada pamatnostādņu piemērošanu. Šajās pamatnostādnēs naudas soda summu mazāk ietekmēja pārkāpuma ilgums, jo piedalīšanās aizliegtās vienošanās darbībā gadu skaits bija vienīgi izteikts kā papildu summa. Taču 2006. gada pamatnostādņu struktūrā gadu skaits ir reizinošs elements saistībā ar pārdošanu vērtību, līdz ar to naudas soda summa ir aritmētiski proporcionāla piedalīšanās pārkāpumā ilgumam, izņemot naudas soda nelielu daļu, kas saukta par "ienākšanas maksu".

202 Tādēļ atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu sistēmai novēlota ienākšana tirgū jau ir principā pietiekami atspoguļota ar reizināšanas koeficienta samazināto vērtību, kurš noteikts sakarā ar ilgumu.

203 Vispārējā tiesa uzskata, ka šajā lietā vienīgi tas, ka pirms 2002. gada prasītāja komercializēja lielāko daļu tās saražotā parafīna vaska ar vienīgi divu sabiedrību starpniecību, nav faktors, kas varētu būt atbildību mīkstinošs apstāklis, pat kombinācijā ar citiem prasītājas pieminētajiem elementiem.

204 Līdz ar to šis prasītājas arguments ir jānoraida.

205 Otrkārt, *Eni* apgalvo, ka tā nav bijusi iesaistīta divpusējās sanāksmēs, izņemot, ja saistībā ar diagonālajām piegādēm starp parafīna vaska vai ogļu putekļu vaska piegādātājiem bija nepieciešami šādi kontakti.

206 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 275. apsvērumā ir noteikts:

"Komisija nolēma neizmeklēt divpusējos kontaktus, jo pūles, kas nepieciešamas, lai pierādītu šī pārkāpuma papildu apstākļus, būtiski nemainoties gala rezultātam, būtu bijušas nesamērīgas. Šī paša iemesla dēļ Komisija ir izvēlējusies neizmeklēt citus kontaktus, kas notikuši ārpus tehniskajām sanāksmēm. Komisija arī uzskata, ka tā ir pietiekami pierādījusi vienota un turpināta pārkāpuma pastāvēšanu saistībā ar darbībām, kuras tā ir izmeklējusi."

207 Tādēļ ir jākonstatē, ka Komisija nav arī ņēmusi vērā apstākļus saistībā ar divpusējiem kontaktiem ārpus tehniskajām sanāksmēm saistībā ar citiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem. Piedalīšanās aizliegtās vienošanās darbībā visu uzņēmumu gadījumā tika pierādīta, pamatojoties uz tehnisko sanāksmju saturu, kuros tie bija piedalījušies. Līdz ar to prasītājas arguments par tās nepiedalīšanos divpusējos kontaktos nevar pierādīt tās nelielu piedalīšanos aizliegtās vienošanās ietvaros.

208 Tādējādi šis arguments ir jānoraida kā neefektīvs.

209 Treškārt, *Eni* norāda, ka tā nekad saviem konkurentiem nav sūtījusi vēstules par tā cenu grozījumiem. Starp Komisijas savāktajām 150 vēstulēm prasītāja esot vienīgi divreiz minēta kā adresāte, turklāt saistībā ar iemesliem, kuri neattiecas uz aizliegto vienošanos, proti, tās parafīna iepirkumiem no *Sasol*.

210 Pirmkārt, no apstrīdētā lēmuma preambulas 113. un 299. apsvēruma izriet, ka noteikti aizliegtās vienošanās dalībnieki apmainījās ar vēstulēm par cenām, kuras tie nosūtīja saviem klientiem. Tomēr apmaiņa ar vēstulēm par cenām neesot tieši attiekusies uz diskusijām un norunām, kas vērstas pret konkurenci, kurā apsūdzēta *Eni*, bet vienīgi uz to īstenošanas kontroles mehānismu.

211 Otrkārt, *Shell* norāda savā 2006. gada 14. jūnija paziņojumā, ka *MOL*, *Eni* un *Repsol* netika sūtījušas klientiem savas vēstules par cenām, bet paziņoja savas cenas mutiski. Tāpat *Total* bieži vien netika sūtījusi savas vēstules par cenām. Tādēļ, tā kā nebija klientiem nosūtīto vēstuļu par cenām, būtiska dalībnieku daļa, proti, trīs vai četri no deviņiem, nevarēja tikt iesaistīta vēstuļu par cenām apmaiņām

ar konkurentiem jau to komerciālās prakses dēļ, un tas neatkarīgi no jautājumu par gribu īstenot šādu praksi. Šiem uzņēmumiem arī netika piemērots atbildību mīkstinošs apstāklis sakarā ar nelielo piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā.

212 Tādēļ Komisija nav pieļāvusi prettiesisku rīcību, neņemot vērā šo apstākli par labu *Eni*.

213 Tādēļ šis arguments ir jānoraida.

214 Ceturtkārt, neatkarīgi no jautājumiem par divpusējām diskusijām un apmaiņām ar vēstulēm par cenām prasītāja norāda, ka tās aktivitāte tehniskajās sanāksmēs bija neliela salīdzinājumā ar citiem dalībniekiem. Šajā ziņā tā norāda uz *Sasol* paziņojumu, saskaņā ar kuru "*Eni* nebija "Blue Saloon" aktīva dalībniece", un *Shell* paziņojumu, saskaņā ar kuru "saistībā ar cenām, kas tehniskajās sanāksmēs tika noteiktas ar vispārēju piekrišanu, *S.* nezināja, vai *Eni* un *Repsol*, kurām bija ļoti pasīva loma tehniskajās sanāksmēs, esot paaugstinājušas cenas un pildījušas pieņemtos lēmumus". Turklāt prasītāja apgalvo, ka bija vienīgais uzņēmums dalībnieks, kurš nepiedalījās tehnisko sanāksmju organizēšanā. Pat *Repsol* esot noorganizējusi vienu sanāksmi.

215 Šajā ziņā Vispārējā tiesa jau ir precizējusi – tas, ka citi uzņēmumi, kas bijuši vienas un tās pašas aizliegtās vienošanās dalībnieki, varbūt bija aktīvāki nekā kāds atsevišķs dalībnieks, arī nenozīmē, ka pēdējam minētajam bijusi vienīgi pasīva vērotāja vai sekotāja loma. Vienīgi pilnīga pasivitāte varētu tikt ņemta vērā, un tā ir jāpierāda lietas dalībniekam, kas to apgalvo (iepriekš 194. punktā minētais spriedums lietā *Trioplast Industrier*/Komisija, 108. punkts; šajā ziņā skat. arī iepriekš 50. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Bolloré* u.c./Komisija, 611. punkts).

216 Tomēr šāda pilnīga pasivitāte nevar tikt izsecināta no tā, ka apsūdzētais uzņēmums pat nav organizējis slepenās, pret konkurenci vērstās sanāksmes.

217 Turklāt *Shell* paziņojums, kas jau izvērtēts iepriekš 89. punktā, ir, protams, atbilstošs prasītājas izvirzīts apstāklis. Tomēr prasītājas citētais izvilkums par sevi neliecina par tās ārkārtīgi nelielo piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā.

218 Protams, *Shell* norāda uz *Eni* un *Repsol* drīzāk pasīvo lomu tehniskajās sanāksmēs. Tomēr šo pārstāvju piedalīšanās šajās sanāksmēs ir radījusi citiem dalībniekiem priekšstatu, ka divi būtiski ražotāji arī ir iesaistīti pret konkurenci vērstās norunās. Turklāt šajā pašā paziņojumā *Shell* arī piemin *Eni* to uzņēmumu starpā, kuri ir īstenojuši nolīgumu par cenu paaugstināšanu un minimālajām cenām.

219 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka *Eni* regulāri piedalījās tehniskajās sanāksmēs laikā no 2002. gada līdz 2005. gadam, piedaloties vismaz desmit no trīspadsmit sanāksmēm, kas notika šajā periodā.

220 Ņemot vērā visus šos apsvērumus, Vispārējā tiesa konstatē, ka Komisija nav pārkāpusi ne EKL 81. pantu, ne Regulas Nr. 1/2003 23. pantu, ne 2006. gada pamatnostādnes, ne vienlīdzīgas attieksmes principu, kad tā apstrīdētā lēmuma preambulas 690. apsvērumā norādīja, ka "periodā, kurā *Eni* piedalījās aizliegtās vienošanās darbībā, tās rīcība neatšķīrās no citu dalībnieku rīcības".

221 Ne ar vienu citu no prasītājas argumentiem nevar atspēkot šo secinājumu.

222 Pirmkārt, prasītāja apgalvo, ka tai netika piemēroti atbildību mīkstinoši apstākļi saistībā ar tās faktiski sadarbību ar Komisiju, kuri neietilpa 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanas jomā. Lai gan *Eni* bija iesniegusi visu tās rīcībā esošo informāciju, tai neesot bijuši dokumenti saistībā ar sanāksmēm, lai varētu apstiprināt aizliegtās vienošanās pastāvēšanu, tieši tādēļ, ka tai bija margināla loma tehnisko sanāksmju ietvaros.

223 Pirmkārt, kā Komisija šajā ziņā ir pamatoti norādījusi, tā kā *Eni* patiešām zināja par darbībām, kas vērstas pret konkurenci un kas tika īstenotas tehniskajās sanāksmēs, nekas tai neliedza iesniegt pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu pirms visiem citiem uzņēmumiem dalībniekiem un tādējādi saņemt pilnīgu vai daļēju atbrīvojumu no naudas soda saskaņā ar 2002. gada paziņojumu par sadarbību.

224 Turklāt ir jāatgādina, ka 2002. gada paziņojuma par sadarbību 3. un 4. punktā ir paredzēts šādi:

"Komisija apzinās, ka atsevišķi uzņēmumi, kas noslēguši šādu nelikumīgu vienošanos, vēlas no tās izstāties un informēt Komisiju par šādas vienošanās esamību, bet no šādas rīcības tos attur lielās sodanaudas [lielie naudas sodi], ko tiem, iespējams, vajadzēs maksāt. [..] Komisija uzskata, ka labvēlības statusa piemērošana uzņēmumiem, kas ar to sadarbojas, ir [Savienības] interesēs. Patērētāju un iedzīvotāju ieinteresētība slepeno karteļu [aizliegto vienošanos] atklāšanā un sodīšanā ir svarīgāka par ieinteresētību to uzņēmumu sodīšanā, kas Komisijai ļauj atklāt un aizliegt attiecīgo praksi."

225 No tā izriet, ka iecietības programmas mērķis nav sniegt uzņēmumiem, kas piedalās slepenas aizliegtās vienošanās darbībās un kas ir brīdināti par Komisijas procesa sākšanu, iespēju izvairīties no to atbildības finansiālajām sekām, bet veicināt šādu darbību atklāšanu Eiropas patērētāju un pilsoņu interesēs, motivējot aizliegto vienošanos dalībniekus tās atklāt, un pēc tam administratīvās procedūras laikā palīdzēt Komisijai, cik vien iespējams, rekonstruēt atbilstošos faktus. Tādēļ ieguvumi, kurus var saņemt uzņēmumi, kas piedalās šādās darbībās, nedrīkst pārsniegt līmeni, kas ir nepieciešams, lai nodrošinātu iecietības programmas un Komisijas īstenotās administratīvās procedūras pilnīgu efektivitāti.

226 Neviena Eiropas patērētāja intereses neprasa, lai Komisija sniegtu atbrīvojumu no naudas soda vai tā samazinājumu cik vien iespējams plašam uzņēmumu skaitam, kas ir nepieciešams, lai nodrošinātu iecietības programmas un administratīvās procedūras pilnu efektivitāti. Tādēļ nav pamatoti piešķirt šādu atbrīvojumu no naudas soda vai tā samazinājumu uzņēmumiem, kas nav tie, kuri pirmie bija iesnieguši pierādījumus, kas ļāva Komisijai uzdot pārbaudes vai konstatēt pārkāpumu vai vēl kādā citādā veidā efektīvi palīdzēja administratīvas procedūras laikā.

227 Tādēļ uzņēmumi, kas objektīvi nav snieguši informāciju, kura būtiski palīdzētu Komisijas īstenotajai izmeklēšanai, nevar pamatoti balstīties uz apstākļiem, kuri izriet no to pašu situācijas, nevis no Komisijas rīcības, kura esot tiem padarījusi sadarbību grūtāku. Sadarbības vērtība tiek vērtēta pēc attiecīgā uzņēmuma pienesuma noderīguma, ņemot vērā Komisijas īstenoto administratīvo procedūru.

228 Līdz ar to šis prasītāju arguments ir jānoraida.

229 Otrkārt, prasītāja uzskata, ka, lai gan tā bija regulāri piedalījusies tehniskajās sanāksmes laikposmā no 2002. gada līdz 2005. gadam, tās intereses attiecās vienīgi uz tehniska rakstura diskusijām, nevis šo sanāksmju pret konkurenci vērsto saturu.

230 Šajā ziņā ir jānorāda uz iepriekš 108.–114. punktā veikto analīzi, no kuras izriet, ka prasītāja nav pierādījusi savas intereses neesamību un ka katrā ziņā tas nav atbilstošs apstāklis, lai izvērtētu tās atbildību par izdarīto pārkāpumu.

231 No tā izriet, ka Komisija nav pieļāvusi nekādu prettiesisku rīcību, izvērtējot apgalvoto *Eni* marginālo un/vai pasīvo lomu aizliegtās vienošanās ietvaros, jo šis vērtējums ietilpst izvērtējumā saistībā ar nosacījumu par ārkārtīgi nelielo piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā (skat. iepriekš 220. punktu).

– Par apstrīdētā lēmuma pamatojumu

232 Visbeidzot saistībā ar apgalvoto pamatojuma nenorādīšanu ir jānorāda, ka argumenti, kurus prasītāja izvirzījusi atbildes uz paziņojumu par iebildumiem 41.–43. lappusē, būtībā ir tie paši, kuri izklāstīti iepriekš 193., 197., 205., 209. un 214. punktā.

233 Protams, Komisijas pamatojums šo argumentu noraidīšanai ir kodolīgs. Apstrīdētā lēmuma preambulas 690. apsvērumā Komisija vienīgi norāda, ka "laikposmā, kurā *Eni* piedalījās aizliegtās vienošanās darbībā, tās rīcība neatšķīrās no citu dalībnieku rīcības".

234 Tomēr prasība norādīt pamatojumu ir jāizvērtē, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, tostarp akta saturu, izvirzīto pamatu būtību un akta adresātu vai citu personu, kuras šis akts skar tieši un individuāli, iespējamās intereses saņemt paskaidrojumus. Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu precizēti visi atbilstošie faktiskie un tiesību apstākļi, jo jautājums, vai akta pamatojumā ir izpildītas EKL 253. panta prasības, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai šī panta formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tiesību normas, kas regulē attiecīgo jomu (Tiesas 1998. gada 2. aprīļa spriedums lietā C-367/95 P Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, *Recueil*, I-1719. lpp., 63. punkts, un 2008. gada 10. jūlija spriedums lietā C-413/06 P *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America*/*Impala*, Krājums, I-4951. lpp., 166. un 178. punkts).

235 Šajā lietā Komisija ir norādījusi, ka tā izvērtēja vienīgi prasītājas piedalīšanās aizliegtās vienošanās darbību periodu. Tādējādi tā norādīju, ka arguments par tās novēloto ienākšanu tirgū nav ņemams vērā.

236 Saistībā ar to, ka prasītāja nebija iesaistīta divpusējos kontaktos un vēstuļu par cenām apmaiņā, ir pietiekami atgādināt, ka Komisija nav ņēmusi vērā apstākļus saistībā ar divpusējiem kontaktiem ārpus tehniskajām sanāksmēm, konstatējot pārkāpumu (skat. iepriekš 207. un 208. punktu). Nekāds nepietiekams pamatojums nevar tikt konstatēts attiecībā pret Komisiju sakarā ar to, ka tā netika detalizēti izvērtējusi argumentus, kuriem būtībā nav nozīmes saistībā ar atbildību mīkstinošo apstākļu izvērtēšanu apstrīdētā lēmuma specifiskajā kontekstā.

237 Turklāt saistībā ar Komisijas konstatāciju, saskaņā ar kuru "laikposmā, kurā *Eni* piedalījās aizliegtās vienošanās darbībā, tās rīcība neatšķīrās no citu dalībnieku rīcības", ir jāietver Komisijas sniegtajā šīs izvērtēšanas apstrīdētajā lēmumā pamatojumā tehnisko sanāksmju saturs un pierādījumi par *Eni* piedalīšanos tajās. Tajā ietvertais vērtējums un konstatācijas turklāt ir jāapskata saistībā ar visiem dokumentiem un paziņojumiem, pie kuriem sniegta piekļuve prasītājai un kuri ietilpst apstrīdētā lēmuma kontekstā.

238 Lai gan ir taisnība, ka *Sasol* un *Shell* norāda uz *Eni* pārstāvja tehniskajās sanāksmēs drīzāk pasīvo vai "ne ļoti aktīvo" lomu, ir jāuzsver, ka tajā pašā 2006. gada 14. jūnija paziņojumā *Shell* min arī *Eni* to uzņēmumu starpā, kas ir vienojušies par cenu paaugstināšanu un minimālo cenu, un ir precizējusi, ka *MOL*, *Repsol* un *Eni* nenosūtīja vēstules par cenu paaugstināšanu klientiem pēc tehniskajām sanāksmēm, bet "drīzāk mutiski paziņoja par cenu paaugstināšanu" (skat. iepriekš 89. punktu). Tādēļ, tā kā arī apstrīdētajā lēmumā sniegtie pamatotie apgalvojumi attiecas uz *Eni* piedalīšanos vismaz desmit no trīspadsmit tehniskajām sanāksmēm, kuras notikušas periodā no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim, šajā lēmumā ir norādīti pietiekami apstākļi, lai izskaidrotu gan *Eni*, gan Savienības tiesai iemeslus, kādēļ *Eni* piedalīšanās aizliegtās vienošanās darbībā nevarēja tikt uzskatīta par nelielu.

239 No tā izriet, ka Komisija ir izpildījusi savu pienākumu norādīt pamatojumu saistībā ar apgalvoto *Eni* marginālo vai pasīvo lomu aizliegtās vienošanās ietvaros.

240 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jānoraida iebildums par to, ka netika atzīta *Eni* marginālā vai pasīvā loma pārkāpumā.

Par to, ka *Eni* nepiemēroja nolīgumu par cenu noteikšanu

241 Ir jānorāda, ka "neliela piedalīšanās" aizliegtās vienošanās darbībā un tās nepiemērošana ir kumulatīvi nosacījumi atbildību mīkstinoša apstākļa, kas paredzēts 2006. gada pamatnostādņu 29. punkta trešajā ievilkumā, piemērošanai. Prasītāja nav pierādījusi, kas tās piedalīšanās bija neliela. Tādēļ ar iebildumu, ka apstrīdētajā lēmumā tika prettiesiski noraidīti šie argumenti par nepiemērošanu, katrā ziņā nevar pierādīt, ka Komisija ir pārkāpusi 2006. gada pamatnostādnes.

242 Katrā ziņā pabeigtības labad Vispārējā tiesa izvērtēs prasītājas argumentus.

– Par apstrīdētā lēmuma pamatotību

243 Apstrīdētā lēmuma preambulas 695. apsvērumā Komisija norādīja:

"[..] Saistībā ar *Eni* argumentiem Komisija norāda, ka no datiem, kurus *Eni* iesniegusi savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, izriet, ka tā periodā no 2002. gada līdz 2005. gadam ir paaugstinājusi cenas piecos gadījumos. Komisija arī norāda, ka paaugstināšanas mēģinājumi bieži vien neizdevās, jo klienti neesot varējuši akceptēt augstākas cenas, nevis uzņēmuma rīcības dēļ, kurš izvirza atbildību mīkstinošu apstākli. Līdz ar to Komisija uzskata, ka *Eni* argumenti [..] nepierāda ne cenu paaugstināšanas nepiemērošanu, ne mēģinājumu nepiemērot cenu paaugstināšanas. Saistībā ar vēstulēm par cenām Komisija iepriekš ir izskaidrojusi, ka šīs vēstules nebija vienīgais īstenošanas instruments. Tas, ka Komisija neesot varējusi iesniegt pierādījumus, ka šīs vēstules vienmēr bija nosūtītas un saņemtas, neļauj secināt, ka nenotika īstenošana. Komisija šajā ziņā arī uzskata, ka informācija par cenu paaugstināšanu varēja tikt paziņota ar citiem līdzekļiem starp tehnisko sanāksmju dalībniekiem."

244 Saskaņā ar judikatūru ir svarīgi pārbaudīt, vai, pamatojoties uz prasītājas norādītajiem apstākļiem, var pierādīt, ka laikā, kad prasītāja bija prettiesisko darbību dalībniece, tā faktiski izvairījās no to piemērošanas, tirgū rīkojoties konkurējoši (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2003. gada 9. jūlija spriedumu lietā T-224/00 *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, *Recueil*, II-2597. lpp., 268. punkts, un iepriekš 50. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Bolloré* u.c./Komisija, 625. punkts).

245 Tāpat atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai – tas, ka uzņēmums, kura sadarbība ar saviem konkurentiem jautājumos par noteiktām cenām ir pierādīta, nerīkojas tirgū tādā veidā, kā tas ir vienojies ar saviem konkurentiem, nav obligāti jāņem vērā kā atbildību mīkstinošs apstāklis, nosakot uzliekamā naudas soda apmēru. Proti, uzņēmums, kurš, lai gan ir sadarbība ar saviem konkurentiem, tirgū īsteno vairāk vai mazāk neatkarīgu politiku, vienkārši var mēģināt izmantot aizliegto vienošanos savā labā (iepriekš 144. punktā minētais spriedums lietā *Cascades*/Komisija, 230. punkts, un iepriekš 165. punktā minētais spriedums lietā *Jungbunzlauer*/Komisija, 269. punkts).

246 Šajā ziņā ir jāpārbauda, vai no prasītājas norādītajiem apstākļiem izriet, ka laika posmā, kurā prasītāja bija aizliegtas vienošanās dalībniece, tā faktiski atturējās no tās piemērošanas, rīkojoties tirgū, ievērojot konkurenci, vai vismaz tas, ka tā skaidri un būtiski pārkāpa pienākumus, kas attiecās uz aizliegtas vienošanās īstenošanu, tādā mērā, ka izjauca tās darbību (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 15. marta spriedumu lietā T-26/02 *Daiichi Pharmaceutical*/Komisija, Krājums, II-713. lpp., 113. punkts).

247 Pirmkārt, prasītāja norāda, ka tā nekad nav piemērojusi cenu paaugstināšanas, par kurām bija vienojušies citi dalībnieki tehniskajās sanāksmēs. Šajā ziņā tā norāda uz argumentiem, kas iesniegti otrā pamata ietvaros. Tās iesniegtā tabula saistībā ar parafīna "133" cenas izmaiņām atklāj cenu

svārstības virknes paaugstināšanu, kuras minētas apstrīdētajā lēmumā, vietā. Tāpat tā norāda uz šiem argumentiem saistībā ar tās cenām par kotācijām, kuras ietvertas biļetenā *ISIS-LOR* saistībā ar pārdošanu *SIMP* un *SER*.

248 Vispirms ir jāatgādina, ka līdzīgi argumenti tika izvērtēti iepriekš 140. un turpmākajos punktos.

249 Iepriekš minētā tabula attiecas vienīgi uz parafīna "133" pārdošanu *SIMP*, saistībā ar kuru prasītājas praktizētā cena bija acīmredzami drīzāk stabila un kura sakarā ar savu pirktspēju bija tādā stāvoklī, lai iestātos pret jebkuru mēģinājumu paaugstināt *Eni* cenas. Minētajā tabulā nav nekādu norāžu saistībā ar *Eni* cenu izmaiņām attiecībā pret tās gala klientiem, kuri ir vairāk pakļauti cenu manipulācijām, kuras izriet no aizliegtās vienošanās. Ir jāpiebilst, ka parafīns "133" ir tikai viens no prasītājas saražotajiem parafīna vaska veidiem. Tādēļ tās paziņotā informācija ir ļoti selektīva un nekādā gadījumā nevar tikt ekstrapolēta uz visu tās saražota parafīna vaska gammu, kuru tā pārdod visiem pircējiem.

250 Turpinājumā prasītāja nevar pamatoti iebilst Komisijai, ka nepastāv korelācija starp informāciju, kas pieejama par tehniskajām sanāksmēm, un prasības pieteikumā ietverto tabulu. Pirmkārt, no vairākiem iepriekš minētajiem paziņojumiem izriet, ka cenu paaugstināšanas, par kurām notika vienošanās, nevarēja tikt vispārēji pilnībā piemērotas klientiem. *Shell* paziņojusi, ka aptuveni divas trešdaļas norunāto paaugstināšanu varēja tikt īstenotas. Otrkārt, ir vairākas norādes lietas materiālos, ka dalībnieki bieži vien it nemaz nevarēja īstenot norunāto paaugstināšanu. Turklāt dalībnieki bieži vien koncentrēja savas pūles uz cenu saglabāšanu vai cenu erozijas apturēšanu, nevis uz koordinētu paaugstināšanu.

251 Ir jāpiebilst, ka saskaņā ar iepriekš 42. punktā minēto judikatūru pierādījumi saistībā ar aizliegtās vienošanās darbībām parasti ir fragmentāri un izkaisīti, gluži kā šajā lietā, kurā Komisijai ir izdevies rekonstruēt vienīgi nelielu daļu no tehniskajām sanāksmēm. Jau šī iemesla dēļ Komisija reti var izvērtēt atbilstību starp prettiesisku diskusiju par cenām rezultātu un aizliegtās vienošanās dalībnieku praktizētajām individuālajām cenām. Tādēļ nav pamatoti atzīt kā atbildību mīkstinošu apstākli norunu par cenām nepiemērošanu, vienīgi pamatojoties uz to, ka noteiktu produktu cenu izmaiņas, kuras tika piemērotas noteiktiem klientiem, nevar tikt tieši sasaistītas ar Komisijas rīcībā esošo fragmentāro un izkaisīto informāciju.

252 Visbeidzot katrā ziņā ar to, ka parafīna "133" cena, kurš pārdots *SIMP*, ir paaugstinājusies vienīgi no EUR 542 2002. gada 1. janvārī līdz EUR 588 2005. gada 1. aprīlī, t.i., par 8,48 %, nevar pierādīt, ka *Eni* nav izpildījusi norunas saistībā ar aizliegtās vienošanās īstenošanu tādā mērā, ka tika traucēta tās funkcionēšana.

253 Tādēļ ar prasītājas argumentiem saistībā ar attiecīgo tabulu par cenu izmaiņām nevar pierādīt to, ka tā faktiski īstenoja pārkāpjošās darbības.

254 Otrkārt, prasītāja norāda, ka tā nav piedalījusies apmaiņā ar klientiem paredzētajām vēstulēm par cenām, kuras savstarpēji viens otram paziņoja noteikti citi aizliegtās vienošanās dalībnieki.

255 Šajā ziņā ir pietiekami atgādināt iepriekš 211. punktā pausto konstatāciju, saskaņā ar kuru būtiska daļa aizliegtās vienošanās dalībnieku, proti, trīs vai četri no deviņiem, tostarp prasītāja, nenosūtīja klientiem vēstules par cenām, jo šie dalībnieki paziņoja cenas mutiski.

256 Turklāt aizliegtās vienošanās īstenošana galvenokārt ietvēra to, ka sarunās par cenām ar klientiem tika ņemta vērā informācija, kas iegūta tehniskajās sanāksmēs. Tādēļ ar to, ka *Eni* nepiedalījās apmaiņā ar vēstulēm par cenām, kura drīzāk bija norunu par cenām īstenošanas kontroles mehānisms, nevar pierādīt, ka tā nav īstenojusi pārkāpjošās darbības.

257 No iepriekš minētā izriet, ka prasītājas iebildums par to, ka tā neesot īstenojusi pārkāpumu, neatbilst faktiem.

258 Līdz ar to Komisija šajā ziņā nav pārkāpusi ne EKL 81. pantu, ne Regulas Nr. 1/2003 23. pantu, ne 2006. gada pamatnostādnes, ne vienlīdzīgas attieksmes principu.

– Par apstrīdētā lēmuma pamatojumu

259 Saistībā ar apgalvoto pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi ir jāatgādina, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 695. apsvērumā izklāstītajos apsvērumos tiek pievienota izvērtēšana, kuru Komisija īstenojusi apstrīdētajā lēmumā saistībā ar tehnisko sanāksmju saturu un pierādījumiem par *Eni* piedalīšanos tajā. Šis vērtējums un tajā ietvertās konstatācijas turklāt ir jāapskata, ņemot vērā visus dokumentus un paziņojumus, pie kuriem tika sniegta piekļuve prasītājai un kuri ietilpst apstrīdētā lēmuma kontekstā.

260 Taču šajā lietā pamatojums ļauj gan prasītājai, gan Vispārējai tiesai saprast, kādēļ Komisija nav atzinusi tās apgalvoto pārkāpuma neīstenošanu.

261 No tā izriet, ka neviens no abiem kumulatīvajiem nosacījumiem, kas paredzēts 2006. gada pamatnostādņu 29. punkta trešā ievilkumā paredzētā atbildību mīkstinošā apstākļa piemērošanai, nav izpildīts šajā lietā. Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi, ka *Eni* piedalīšanās pārkāpumā nebija neliela un ka tā faktiski neatturējās no norunu piemērošanas, kas vērstas pret konkurenci, īstenojot konkurējošu rīcību tirgū.

262 Turklāt ir jāuzsver, ka Vispārējā tiesa ir detalizēti izvērtējusi dokumentāciju, uz kuru Komisija ir pamatojusies apstrīdētajā lēmumā. Tā secina, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, ka nav attaisnojams nekāds naudas soda summas samazinājums sakarā ar apgalvoto nelielo piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā, apgalvoto marginālo vai pasīvo lomu tajā, apgalvoto pret konkurenci vērsto norunu nepiemērošanu vai to, ka prasītāja neesot īstenojusi aizliegto vienošanos.

263 Ievērojot iepriekš minēto, piektais pamats ir jānoraida.

Par sesto pamatu par to, ka ir kļūdaini neņemta vērā Eni *neuzmanība kā atbildību mīkstinošs apstāklis*

264 Prasītāja apgalvo, ka Komisija ir kļūdaini atteikusies tai piemērot atbildību mīkstinošu apstākli saistībā ar neuzmanību. Šādi rīkojoties, Komisija esot pārkāpusi EKL 81. pantu, Regulas Nr. 1/2003 23. pantu un 2006. gada pamatnostādnes. Tā lūdz Vispārējo tiesu atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl Komisija ir atteikusies tai piemērot šo apstākli un līdz ar to pārrēķināt naudas soda summu.

265 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 29. punkta otro ievilkumu saistībā ar atbildību mīkstinošajiem apstākļiem naudas soda pamatsumma var tikt samazināta, ja attiecīgais uzņēmums sniedz pierādījumus par to, ka pārkāpums ir izdarīts aiz neuzmanības.

266 Saskaņā ar apstrīdētā lēmuma preambulas 708. apsvērumā teikto:

“*Eni* arī apgalvo, ka tai nebija nodoma izdarīt pārkāpumu, jo tās pārstāvis piedalījās [..] sanāksmēs bez jebkāda nodoma pārkāpt konkurences noteikumus [..] Uzklausīšanas laikā *Eni* paziņoja, ka tās pārstāvis paredzēja piedalīties leģitīmās *EWF* sanāksmēs, lai gan viņš faktiski piedalījās tehniskajās sanāksmēs. Komisija norāda, ka *Eni* apgalvojumi nav pamatoti ne ar kādiem pierādījumiem. Komisija uzskata, ka ir maz ticams, ka *Eni* pārstāvji būtu piedalījušies sanāksmēs bez nodoma. Saistībā ar [*MO.*] pārliecību, ka viņš piedalījās *EWF* sanāksmēs, Komisija nevar saprast, kā bija iespējams šāds pārpratums, zinot, ka ne ielūgumā, ne sanāksmju organizēšanā nebija ne vismazākās saiknes ar *EWF*.”

267 Prasītāja norāda, ka tā ir iesniegusi pierādījumus par savu neuzmanību. Šajā ziņā tā norāda uz *MO.* piezīmi *D.*, tā priekšniekam, saskaņā ar kuru viņš piedalījās "sanāksmē starp galvenajiem parafīna un ogļu putekļu vaska ražotājiem, kuru organizēja *EWF* ietvaros, kurai [*Eni*] nesen bija pievienojusies. No tā izriet, ka *MO.* bija pārliecināts, ka piedalās likumīgās sanāksmēs, kas organizētas *EWF* ietvaros.

268 Šajā ziņā ir jānorāda, ka *Eni* neuzmanība šajā lietā nevar tikt pierādīta, jo tehnisko sanāksmju pret konkurenci vērstais saturs bija skaidrs un acīmredzams, un ka tomēr *MO.* piedalījās vismaz desmit no trīspadsmit tehniskajām sanāksmēm, kas notika laikā no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim.

269 Ņemot vērā tehnisko sanāksmju acīmredzami pret konkurenci vērsto saturu, tam, ka atbilstoši informācijai, ko *MO.* sniedza *D.* un saskaņā ar kuru runa bija par sanāksmēs, kas organizētas *EWF* paspārnē, nav nozīmes.

270 Turklāt jautājumam, vai *D.* bija pareizs priekšstats par diskusijām, kas notika tehniskajās sanāksmēs, arī nav nozīmes. Komisijas pilnvaru piemērot uzņēmumam sankcijas pārkāpuma izdarīšanas gadījumā priekšnoteikums ir tikai personas, kas ir vispārīgi pilnvarota rīkoties uzņēmuma vārdā, pārkāpjoša rīcība (Tiesas 1983. gada 7. jūnija spriedums apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 97. punkts, un iepriekš 196. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Tokai Carbon* u.c./Komisija, 277. punkts). Taču *MO.* kā produktu vadītājs, kurš strādāja vispirms *AgipPetroli*, pēc tam *Eni*, ir uzskatāms par personu, kas kopumā ir pilnvarota rīkoties *Eni* vārdā.

271 Saistībā ar prasītājas argumentiem par *Eni* intereses neesamību piedalīties aizliegtās vienošanās darbībā ir jānorāda uz analīzi, kas izklāstīta iepriekš 108.–121. punktā.

272 Līdz ar to sestais pamats ir jānoraida.

Par ceturto pamatu par to, ka tika kļūdaini noteikts atbildību pastiprinošs apstāklis saistībā ar recidīvu

273 Prasītāja norāda, ka Komisija ir pārkāpusi EKL 81. pantu, Regulas Nr. 1/2003 23. pantu, 2006. gada pamatnostādnes, tiesiskās noteiktības un vienlīdzīgas attieksmes principu un ir nepareizi izmantojusi savas pilnvaras, paaugstinot naudas soda pamatsummu par 60 % sakarā ar atbildību pastiprinošo apstākli recidīva dēļ. Līdz ar to tā lūdz Vispārējo tiesu atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl Komisija ir paaugstinājusi naudas soda summas par 60 % recidīva dēļ. Pakārtoti tā Vispārējai tiesai lūdz samazināt Komisijas piemēroto paaugstināšanas likmi.

274 Atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 28. punktam naudas soda summa var tikt paaugstināta, ja Komisija konstatē atbildību pastiprinošu apstākļu pastāvēšanu. Viens no atbildību pastiprinošiem apstākļiem ir recidīvs, kas tajā pašā punktā ir definēts kā tā paša vai līdzīga pārkāpuma turpināšana vai atkārtošana pēc tam, kad Komisija vai valsts konkurences iestāde ir konstatējusi, ka šis uzņēmums ir pārkāpis EKL 81. vai 82. pantu. Šādā gadījumā naudas soda summa tiks paaugstināta par līdz pat 100 % par konstatēto pārkāpumu.

275 Recidīva jēdziens tāds, kāds tas ir iekļauts vairāku valstu tiesību sistēmās, paredz, ka persona ir izdarījusi jaunu pārkāpumu pēc tam, kad ir tikusi sodīta par līdzīgiem pārkāpumiem (Vispārējās tiesas 1999. gada 11. marta spriedums lietā T-141/94 *Thyssen Stahl*/Komisija, *Recueil*, II-347. lpp., 617. punkts, un 2003. gada 30. septembra spriedums lietā T-203/01 *Michelin*/Komisija, *Recueil*, II-4071. lpp., 284. punkts).

276 Iespējamais recidīvs ir viens no apstākļiem, kas ir jāņem vērā, analizējot attiecīgā pārkāpuma smagumu (iepriekš 42. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 91. punkts, un iepriekš 160. punktā minētais spriedums lietā *Groupe Danone*/Komisija, 26. punkts).

277 Šajā lietā atbilstoši apstrīdētā lēmuma 673. apsvērumam pirms tās piedalīšanās aizliegtās vienošanās darbībā sākšanas *Eni* vai tās meitasuzņēmumi bija adresāti agrākajiem Komisijas lēmumiem saistībā ar aizliegto vienošanos darbībām. Runa ir par Komisijas 1986. gada 23. aprīļa Lēmumu 86/398/EEK par [EKL 81.] panta piemērošanas procedūru (IV/31.149 - Polipropilēns) (OV L 230, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Polipropilēna lēmums") un Komisijas 1994. gada 27. jūlija Lēmumu 94/599/EK par [EKL 81.] panta piemērošanas procedūru (IV/31 865 - PVC) (OV L 239, 14. lpp.; turpmāk tekstā – "PVC II lēmums").

278 Prasītāja norāda, ka tā nekad nav bijusi adresāte lēmumam saistībā ar pārkāpumu. Procedūras, kurā tika pieņemts Polipropilēna lēmums un PVC II lēmums, tika īstenotas attiecīgi pret sabiedrībām *Anic SpA* un *EniChem SpA*. Šajos lēmumos nav nekādas norādes uz *Eni*. Tā neesot saņēmusi informācijas pieprasījumus, nekādā veidā neesot piedalījusies attiecīgajās procedūrās un tai neesot bijis iespējas īstenot savas tiesības uz aizstāvību.

279 Apstrīdētajā lēmumā Komisija tādējādi esot faktiski attiecinājusi uz *Eni* atbildību par citu juridisko vienību rīcību un to izdarījusi ar atpakaļejošu spēku pēc 25 gadiem. Ar šādu pieeju tiekot pārkāpts personiskās atbildības princips, tiesiskās noteiktības princips, kā arī *Eni* tiesības uz aizstāvību, jo tā Polipropilēna lēmuma un PVC II lēmuma pieņemšanas laikā nevarēja apstrīdēt atbildību, pie kuras Komisija to vēlāk sauks apstrīdētajā lēmumā.

280 Komisija uzskata, ka prasītājas apgalvojums neatbilst judikatūrai saistībā ar prezumpciju par mātesuzņēmuma faktiskas noteicošas ietekmes īstenošanu pār tā pilnībā vai gandrīz pilnībā piederoša meitasuzņēmuma komerciālo rīcību. Šādā gadījumā Komisijai neesot nepieciešams iesniegt nekādus papildu pierādījumus, ja attiecīgās sabiedrības pašas neiesniedz pierādījumus, lai atspēkotu attiecīgo prezumpciju, kā tas esot bijis šajā lietā.

281 No lietas dalībnieku argumentācijas izriet, ka galvenais jautājums, kas iesniegts Vispārējās tiesas izvērtēšanai šī pamata ietvaros, ir par prezumpciju par ekonomisko vienību starp mātesuzņēmumu un tam pilnībā piederošajiem meitasuzņēmumiem specifiskajā recidīva kontekstā, ja meitasuzņēmumi ir izdarījuši pārkāpumus, par kuriem Komisija ir noteikusi sodu saistībā ar agrākajiem lēmumiem, kuros tomēr mātesuzņēmums netika saukts pie atbildības par meitasuzņēmumu rīcību.

282 Jāatgādina, ka Savienības konkurences tiesības attiecas uz uzņēmumu darbību, un uzņēmuma jēdziens ietver jebkuru vienību, kas veic saimniecisku darbību, neatkarīgi no šīs vienības juridiskā statusa un finansēšanas veida (skat. Tiesas 2009. gada 10. septembra spriedumu lietā C-97/08 P *Akzo Nobel* u.c./Komisija, Krājums, I-8237. lpp., 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

283 Uzņēmuma pret konkurenci vērstā rīcība tādējādi var tikt attiecināta uz citu uzņēmumu, ja šis pirmais uzņēmums nav neatkarīgi noteicis savu rīcību tirgū, it īpaši ņemot vērā šos uzņēmumus saistošās ekonomiskās un juridiskās saiknes (Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 117. punkts, un iepriekš 282. punktā minētais spriedums lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 58. punkts).

284 Konkrētajā gadījumā, kad mātesuzņēmumam pieder viss tā Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu izdarījušā meitasuzņēmuma kapitāls, pirmkārt, šis mātesuzņēmums var īstenot izšķirošu ietekmi uz šī meitasuzņēmuma rīcību un, otrkārt, pastāv atspēkojama prezumpcija, ka minētais mātesuzņēmums faktiski īsteno izšķirošu ietekmi pār sava meitasuzņēmuma rīcību. Šādos apstākļos pietiek, ja Komisija pierāda, ka viss meitasuzņēmuma kapitāls pieder tā mātesuzņēmumam, lai prezumētu, ka šis pēdējais īsteno izšķirošu ietekmi uz šī meitasuzņēmuma komerciālo politiku. Līdz ar to Komisija varēs uzskatīt mātesuzņēmumu par solidāri atbildīgu par tā meitasuzņēmumam uzliktā naudas soda samaksu, ja vien šis mātesuzņēmums, kuram ir jāatspēko šī prezumpcija, neiesniedz

pietiekamus pierādījumus, lai pierādītu, ka tā meitasuzņēmums tirgū rīkojas autonomi (skat. iepriekš 282. punktā minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 60. un 61. punkts un tajos minētā judikatūra).

285 Saskaņā ar judikatūru, lai atspēkotu izklāstīto prezumpciju, ir jāiesniedz jebkādi pierādījumi saistībā ar organizatoriskām, ekonomiskām un juridiskām saiknēm starp meitasuzņēmumu un mātesuzņēmumu, kurus uzskata par tādiem, kas liecina, ka tie neveidoja vienu ekonomisku vienību. Vispārējai tiesai savā vērtējumā ir jāņem vērā visi pierādījumi, kuru raksturs un nozīmīgums var atšķirties atkarībā no katras attiecīgās lietas īpašajām iezīmēm (Vispārējās tiesas 2007. gada 12. decembra spriedums lietā T-112/05 *Akzo Nobel* u.c./Komisija, Krājums, II-5049. lpp., 65. punkts; un 2011. gada 13. jūlija spriedums lietā T-39/07 *Eni*/Komisija, Krājums, II-4457. lpp., 95. punkts).

286 Šajā lietā prasītāja apgalvo, ka fiktīvas atbildības attiecināšana *a posteriori* recidīva dēļ, pamatojoties uz prezumpciju par ekonomisku vienību starp meitasuzņēmumu un mātesuzņēmumu sakarā ar kapitāla saiknēm, padarot šo prezumpciju par neatspēkojamu, jo tā nevarēja īstenot savas tiesības uz aizstāvību procedūrās, kurās tika pieņemts Polipropilēna lēmums un PVC II lēmums.

287 Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 674.–676. apsvērumā vienīgi norāda, ka Polipropilēna lēmums tika tostarp adresēts *Anic*, taču PVC II lēmums tika tostarp adresēts *EniChem*. Komisija uzskata, ka šie adresāti attiecīgo pārkāpumu datumos ietilpa "grupās, kas pēc tam attīstījās, lai mūsdienās kļūtu par *Eni* grupu", līdz ar to *Eni* jau bija iepriekšējo lēmumu adresāte, ar kuriem tika konstatēts EKL 81. panta pārkāpums.

288 Turpinājumā, pamatojoties uz iepriekš 275. punktā minēto spriedumu lietā *Michelin*/Komisija (290. punkts), Komisija uzskatīja apstrīdētā lēmuma preambulas 678. apsvērumā šādi:

"[..] [Polipropilēna un PVC II] lēmumi tika pieņemti attiecībā uz vienībām, kas ietilpa uzņēmumā pārkāpuma izdarīšanas laikā. [..]. Recidīvs var arī tikt konstatēts attiecībā pret grupas meitasuzņēmumu saistībā ar pārkāpumu, kuru pagātnē izdarījis šīs pašas grupas cits meitasuzņēmums, pat ja mātesuzņēmums nebija iepriekšējā aizliedzošā lēmuma adresāts [..]. Katrā ziņā iekšējās reorganizācijas nevar ietekmēt vērtējumu par šī atbildību pastiprinošā apstākļa pastāvēšanu. Komisija arī norāda, ka tai nav pienākuma adresēt lēmumu jumta sabiedrībai, taču tā var brīvi noteikt lēmuma adresātu."

289 Pirmkārt, ir jānorāda, ka lietā, kurā tika pasludināts iepriekš 275. punktā minētais spriedums *Michelin* /Komisija, atšķirībā no izskatāmās lietas, prasītāja neapstrīdēja divu meitasuzņēmumu un mātesuzņēmuma ietilpšanu vienā un tajā pašā uzņēmumā un nav arī izvirzījusi mātesuzņēmuma tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar to, ka tiek ar atpakaļejošu spēku attiecināta atbildība par pārkāpumu, kuru izdarījis cits meitasuzņēmums, uz kuru attiecas iepriekšējais lēmums. Šī iemesla dēļ minētajā spriedumā Vispārējā tiesa varēja noraidīt prasību, nespriežot par apstākļu, ar kuriem tiek atspēkota prezumpcija par atbildību, ņemšanu vērā, ne par tiesību uz aizstāvību izmantošanu šajā ziņā. Taču, tā kā šajā lietā *Eni* izvirza šajā ziņā spēcīgus argumentus, Vispārējā tiesa nevar automātiski transponēt šajā lietā risinājumu, kas panākts iepriekš 275. punktā minētajā spriedumā lietā *Michelin* /Komisija.

290 Otrkārt, ir jānorāda uz Savienības tiesas judikatūras attīstību pēc iepriekš 275. punktā minētā spriedumu lietā *Michelin*/Komisija saistībā ar prezumpciju par mātesuzņēmuma noteicošo ietekmi pār meitasuzņēmumu, kura pamatota vienīgi ar to, ka mātesuzņēmumam pilnībā vai gandrīz pilnībā pieder meitasuzņēmuma kapitāldaļas.

291 Konkrētāk, savā 2011. gada 20. janvāra spriedumā lietā C-90/09 P *General Química* u.c./Komisija (Krājums, I-1. lpp., 104.–109. punkts) un 2011. gada 29. septembra spriedumā lietā C-521/09 P *Elf Aquitaine*/Komisija (Krājums, I-8947. lpp., 153., 167. un 168. punkts) Tiesa uzsvēra, ka ir būtiski izvērtēt sodīto uzņēmumu argumentus saistībā ar prezumpcijas par mātesuzņēmuma faktiskās noteicošās ietekmes pār meitasuzņēmumu īstenošanu atspēkošanu.

292 Treškārt, ir jāatgādina, ka šajā lietā, tā kā *Eni* nebija ne Polipropilēna lēmuma, ne PVC II lēmuma adresāte, tai nebija iespējas administratīvajās procedūrās, kurās tika pieņemti šie lēmumi, iesniegt pierādījumus, kas atspēkotu prezumpciju par mātesuzņēmuma faktiskās noteicošās ietekmes pār meitasuzņēmumu īstenošanu, pamatojoties uz kuru vairāk nekā četrpadsmit gadus vēlāk Komisija apstrīdētajā lēmumā saistībā ar to ir konstatējusi recidīvu.

293 Protams, paziņojumā par iebildumiem, kas nosūtīts procedūras ietvaros, kurā tika pieņemts apstrīdētais lēmums, atbildību pastiprinošu apstākļu kontekstā Komisija ir norādījusi, ka "pirms pārkāpuma vai tā laikā vismaz *Eni*, *Shell* un *Total* jau bija bijušas vai bija [tās] iepriekšējo lēmumu saistībā ar aizliegto vienošanos darbībām adresātes", un ir precizējusi, ka runa bija par Polipropilēna lēmumu un PVC II lēmumu.

294 Tomēr šī norāde paziņojumā par iebildumiem nevar atbilst prasībām, kas izriet no tiesību uz aizstāvību ievērošanas, kurās ietilpst iespēja faktiski iesniegt pierādījumus attiecīgās prezumpcijas atspēkošanai.

295 Šajā ziņā jānorāda, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru, no vienas puses, tiesību uz aizstāvību ievērošanas princips nepieļauj, ka lēmums, ar kuru Komisija piemēro uzņēmumam naudas sodu konkurences jomā, varētu tikt uzskatīts par likumīgu, ja pirms tam uzņēmumam nav paziņoti pret to vērstie iebildumi, un, no otras puses, paziņojumā par iebildumiem, ņemot vērā tā nozīmi, ir nepārprotami jāprecizē juridiskā persona, kurai tiks piemēroti naudas sodi, un tam ir jābūt adresētam šai personai (Tiesas 2009. gada 3. septembra spriedums apvienotajās lietās C-322/07 P, C-327/07 P un C-338/07 P *Papierfabrik August Koehler* u.c./Komisija, Krājums, I-7191. lpp., 37. un 38. punkts; un iepriekš 282. punktā minētais spriedums lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 57. punkts).

296 Līdz ar to nevar tikt atzīts, ka Komisija var atbildību pastiprinoša apstākļa recidīva dēļ noteikšanas ietvaros uzskatīt, ka sabiedrība ir jāsauc pie atbildības par agrāku pārkāpumu, par kuru tā nav sodīta ar Komisijas lēmumu un saistībā ar kura konstatēšanu tā nav bijusi paziņojuma par iebildumu adresāte. Šāda sabiedrība nebija spējīga procedūrā, kurā tika pieņemts agrāko pārkāpumu konstatējošs lēmums, iesniegt savus argumentus, lai saistībā ar sevi apstrīdētu iespējamo ekonomiskās vienības pastāvēšanu ar citām sabiedrībām, uz kurām attiecas agrākais lēmums (Vispārējās tiesas 2011. gada 13. jūlija spriedums apvienotajās lietās T-144/07, no T-147/07 līdz T-150/07 un T-154/07 *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs* u.c./Komisija, Krājums, II-5129. lpp., 319. punkts).

297 Šāds secinājums vēl jo vairāk ir jāizdara tāpēc, ka, lai gan saskaņā ar samērīguma principu laiks, kāds pagājis no iepriekšējās konkurences tiesību neievērošanas līdz attiecīgajam pārkāpumam, ir jāņem vērā, izvērtējot uzņēmuma tendenci neievērot šos noteikumus, Tiesa jau ir uzsvērusi, ka Komisijai nevar būt saistošs iespējamais noilguma termiņš konstatējuma par recidīvu izdarīšanai (iepriekš 160. punktā minētais spriedums lietā *Groupe Danone*/Komisija, 38. punkts, un Vispārējās tiesas 2008. gada 18. jūnija spriedums lietā T-410/03 *Hoechst*/Komisija, Krājums, II-881. lpp., 462. punkts) un ka tāpēc šādu konstatējumu var izdarīt daudzus gadus pēc pārkāpuma konstatējuma brīdī, kad attiecīgajam uzņēmumam katrā ziņā nav iespējas apstrīdēt šādas ekonomiskas vienības esamību, it īpaši, ja tiek piemērota šī sprieduma 284. punktā atgādinātā prezumpcija (iepriekš 296. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs* u.c./Komisija, 320. punkts).

298 Visbeidzot ir jāatzīst, ka gadījumā, kad mātesuzņēmumam pieder gandrīz visas meitasuzņēmuma kapitāldaļas, šis mātesuzņēmums ir arī adresāts meitasuzņēmumam adresētajam brīdinājumam, kurš izriet no Komisijas agrākā lēmuma, ar kuru tas sodīts par konkurences tiesību pārkāpumu. Proti, lai gan, protams, ir atļauts pamatoti uzskatīt, ka mātesuzņēmums faktiski zina par iepriekšējo lēmumu, ko

Komisija adresējusi tā meitasuzņēmumam, kurā šim mātesuzņēmumam pieder gandrīz viss kapitāls, šāda zināšana nevar labot to, ka iepriekšējā lēmumā nav konstatēta ekonomiska vienība starp šo mātesuzņēmumu un tā meitasuzņēmumu, lai sauktu minēto mātesuzņēmumu pie atbildības par agrāko pārkāpumu un palielinātu tam piemērojamo naudas sodu summu recidīva dēļ (iepriekš 296. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs* u.c./Komisija, 322. punkts).

299 Tādēļ Vispārējā tiesa uzskata, ka, secinot par recidīvu, pamatojoties uz Polipropilēna lēmumu un PVC II lēmumu, kuras adresāte nebija *Eni*, un ar atpakaļejošu spēku attiecinot uz *Eni* atbildību par *Anic* un *EniChem* izdarītajiem pārkāpumiem, Komisija ir pārkāpusi *Eni* tiesības uz aizstāvību.

300 Šo secinājumu neatspēko citi Komisijas izvirzītie argumenti.

301 Komisija izvirza Vispārējās tiesas 2008. gada 8. jūlija spriedumu lietā T-53/03 *BPB*/Komisija (Krājums, II-1333. lpp., 368. un 389. punkts) un 2009. gada 30. septembra spriedumu lietā T-161/05 *Hoechst* /Komisija, Krājums, II-3555. lpp., 147. punkts). Šajos spriedumos Savienības tiesa esot apstiprinājusi iespēju piemērot atbildību pastiprinošu apstākli recidīva dēļ saistībā ar pārkāpumiem, kurus tieši izdarījuši viena un tā paša mātesuzņēmuma dažādi meitasuzņēmumi.

302 Šajā ziņā ir pietiekami norādīt, ka Komisijas norādītajos spriedumos Vispārējā tiesa nav izvērtējusi no tiesību uz aizstāvību skatpunkta, vai Komisija varēja tiesiski ar atpakaļejošu spēku attiecināt uz mātesuzņēmumu atbildību saistībā ar meitasuzņēmuma izdarīto pārkāpumu, par kuru noteikts sods agrākā lēmumā. Tādēļ šie spriedumi nevar ietekmēt šī pamata analīzi.

303 Tā tas ir tāpat saistībā ar Vispārējās tiesas 2012. gada 27. septembra spriedumu lietā T-343/06 *Shell Petroleum* u.c./Komisija.

304 Lietā, kurā pasludināts iepriekš 303. punktā minētais spriedums lietā *Shell Petroleum* u.c./Komisija, prasītājas pirmo reizi tiesas sēdē norādīja to, ka Komisija bija pārkāpusi to tiesības uz aizstāvību, nesniedzot tām iespēju atspēkot prezumpciju par mātesuzņēmumu faktisko noteicošo ietekmi pār to meitasuzņēmumiem, kuri sodīti par diviem agrākiem pārkāpumiem, kas ņemti vērā, lai konstatētu recidīvu.

305 Tomēr Vispārējā tiesa neizvērtēja šo iebildumu pēc būtības, bet to noraidīja kā nepieņemamu tā novēlotās iesniegšanas dēļ, pamatojoties uz Reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 48. panta 2. punktu.

306 Tādēļ iepriekš 303. punktā minētais spriedums lietā *Shell Petroleum* u.c./Komisija turklāt neiestājas arī pret risinājumu, kas izklāstīts iepriekš 299. punktā.

307 No iepriekš minētā izriet, ka ceturtais pamats ir jāakceptē un ka ir jāgroza apstrīdētais lēmums, nepastāvot nepieciešamībai izvērtēt citus prasītājas iebildumus, kas norādīti šī pamata ietvaros.

308 Secinājumi, kas no ir izdarāmi par iepriekš 299. punktā konstatēto prettiesiskumu, tiks iztirzāti tālāk 309. un nākamajos punktos.

Par neierobežotās kompetences īstenošanu un naudas soda galīgās summas noteikšanu

309 Atbilstoši apstrīdētā lēmuma preambulas 662. apsvērumam naudas soda pamatsumma, kas uzliekama *Eni*, tika noteikta EUR 13 000 000 apmērā.

310 Atbilstoši apstrīdētā lēmuma preambulas 680. apsvērumam Komisija ir paaugstinājusi naudas soda pamatsummu par 60 % recidīva dēļ, tādējādi pamatsummai sasniedzot EUR 20 800 000.

311 Turpinājumā apstrīdētā lēmuma preambulas 713. apsvērumā Komisija precizēja, ka prevencijas nolūkos, ņemot vērā *Eni* lielumu, saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 30. punktu naudas soda pamatsumma ir vēl jāpalielina, piemērojot koeficientu 1,4. Tādējādi Komisija ir aprēķinājusi pielāgoto pamatsummu, kas ekvivalenta EUR 29 120 000. Šī summa atbilst naudas sodam, kas *Eni* uzlikts apstrīdētajā lēmumā.

312 Ņemot vērā secinājumu, ko Vispārējā tiesa izdarīja pēc ceturtā pamata izvērtēšanas (skat. iepriekš 307. un 308. punktu), ir jāpārrēķina naudas soda summa, ņemot vērā pamatsummu EUR 13 000 000 apmērā, bet bez 60 % paaugstināšanas recidīva dēļ.

313 Tā kā citi naudas soda summas aprēķināšanas elementi paliek nemainīgi, *Eni* uzliekamās naudas soda summa ir jānosaka EUR 18 200 000 apmērā.

314 Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, uzskata, ka šādi noteiktā naudas soda summa ir atbilstoša, ņemot vērā prasītājas izdarītā pārkāpuma smagumu un ilgumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

315 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 3. punktam, ja abiem lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, Vispārējā tiesa var nolemt, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala vai ka lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši.

316 Šajā lietā pamati, ar kuriem tika apstrīdēta *Eni* piedalīšanās aizliegtās vienošanās darbībā, tika noraidīti. Vienīgi vienu no sešiem prasītājas izvirzītajiem pamatiem akceptēja Vispārējā tiesa, līdz ar to tai uzliktā naudas soda summa tika samazināta par 37,5 %. Tādēļ būtu taisnīgi izvērtēti lietas apstākļi, ja nolemtu, ka prasītāja sedz pusi savu tiesāšanās izdevumu un atlīdzina pusi Komisijas tiesāšanās izdevumu. Komisija sedz pusi no saviem tiesāšanās izdevumiem un atlīdzina pusi no prasītājas tiesāšanās izdevumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (trešā palāta)

nospriež:

1) **naudas sodu, kas *Eni SpA* uzlikts Komisijas 2008. gada 1. oktobra Lēmuma C(2008) 5476, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/39.181 – Sveču vasks) 2. pantā, noteikt EUR 18 200 000 apmērā;**

2) **pārējā daļā prasību noraidīt;**

3) **Eiropas Komisija sedz pusi no saviem tiesāšanās izdevumiem un atlīdzina pusi no *Eni* tiesāšanās izdevumiem. *Eni* sedz pusi no saviem tiesāšanās izdevumiem un atlīdzina pusi no Komisijas tiesāšanās izdevumiem.**

Czúcz Labucka Gratsias

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2014. gada 12. decembrī.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības rašanās fakti 2

1. Administratīvā procedūra un apstrīdētā lēmuma pieņemšana 2

2. Par Eni grupu 4

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi 5

Juridiskais pamatojums 5

1. Par pirmo un otro pamatu saistībā ar prasītājas piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā un ar kuru tiek apgalvots EKL 81. panta pārkāpums 6

Par nolīguma un saskaņotu darbību jēdzieniem 6

Par pierādījumu izvērtēšanas principiem 7

Par pārkāpuma galvenās daļas aprakstu apstrīdētajā lēmumā 10

Par Eni piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā, jo tā piedalījās 1997. gada 30. un 31. oktobra sanāksmē 13

Pierādījumu izvērtēšana 13

Par Eni piedalīšanos 1997. gada 30. un 31. oktobra tehniskajā sanāksmē un jautājumu par tās distancēšanos 14

Secinājums par prasītājas piedalīšanos aizliegtās vienošanās darbībā 1997. gada 30. un 31. oktobrī 15

Par Eni piedalīšanos pārkāpumā no 2002. gada 21. februāra līdz 2005. gada 28. aprīlim 16

Par to, ka Eni nav piedalījusies nolīgumā vai saskaņotās darbībās ar mērķi noteikt parafīna vaska cenas 16

– Pierādījumu izvērtēšana 16

– Par Eni piedalīšanos pret konkurenci vērstajās sanāksmēs un distancēšanās neesamību ... 18

– Par to, ka prasītājai neesot bijis intereses piedalīties nolīgumos vai saskaņotajās darbības ar mērķi noteikt parafīna vaska cenas 18

– Par prasītājas sniegto alternatīvo izskaidrojumu 19

– Par to, ka neesot notikusi gribu sakrišana 20

– Par to, ka neesot notikusi piedalīšanās saskaņotajās darbībās 21

Par to, ka Eni nebija piedalījusies nolīgumā vai saskaņotās darbībās ar mērķi apmainīties ar informāciju 23

2. Par pamatiem par prasītājai uzliktā naudas soda summas aprēķināšanu 24

Par trešo pamatu par to, ka ir kļūdaini noteikts 17 % koeficients saistībā ar pārkāpuma smagumu un kļūdaini noteikta papildu summa, kas saukta par "ienākšanas maksu" 25

Par piekto pamatu par to, ka kļūdaini netika ņemta vērā Eni marginālā loma aizliegtās vienošanās darbībā un netika piemēroti nolīgumi par cenām kā atbildību mīkstinošs apstāklis ... 28

Par Eni pasīvo vai marginālo lomu aizliegtās vienošanās ietvaros 29

– Par apstrīdētā lēmuma pamatotību 29

– Par apstrīdētā lēmuma pamatojumu 33

Par to, ka Eni nepiemēroja nolīgumu par cenu noteikšanu 34

– Par apstrīdētā lēmuma pamatotību 34

– Par apstrīdētā lēmuma pamatojumu 36

Par sesto pamatu par to, ka ir kļūdaini neņemta vērā Eni neuzmanība kā atbildību mīkstinošs apstāklis 36

Par ceturto pamatu par to, ka tika kļūdaini noteikts atbildību pastiprinošs apstāklis saistībā ar recidīvu 37

Par neierobežotās kompetences īstenošanu un naudas soda galīgās summas noteikšanu 41

Par tiesāšanās izdevumiem 42